

PLATAFORMA
ZERO
ABANDONAMENT

MUNICIPIS QUE NO ABANDONEN

Pràctiques
inspiradores contra
l'Abandonament
Escolar Prematur

Alejandro Montes
Andrea Jover

 FUNDACIÓ
BOFILL

**Municipis que no abandonen.
Pràctiques inspiradores contra
l'Abandonament Escolar Prematur**

Alejandro Montes i Andrea Jover

PLATAFORMA
ZERO
ABANDONAMENT

 FUNDACIÓ
BOFILL

Primera edició: desembre del 2023

Autors: Alejandro Montes i Andrea Jover

Direcció de continguts: Rosalina Alcalde

Edició: Fundació Jaume Bofill i Bonal·letra Alcompàs

Cap de publicacions: Anna Sadurní

Disseny: Marta Gallifa

Fotografies de la coberta i interior: Uncle Jun

Maquetació: Pau Santanach

ISBN: 978-84-126531-0-6

DL: B 18535-2023

© Fundació Bofill, 2023

Girona, 34, interior

08010 Barcelona

fbofill@fbofill.cat

<http://www.fundaciobofill.cat>

Les publicacions de
la Fundació Jaume Bofill
estan disponibles per a descàrrega
al web: www.fundaciobofill.cat

Creiem que el coneixement s'ha de compartir. Per això fem servir una llicència Creative Commons Reconeixement 4.0 Internacional (CC BY 4.0), llevat que en algun material indiquem el contrari. Us animem a copiar, redistribuir, remesclar o transformar i crear els continguts propis d'aquesta publicació, per a qualsevol finalitat, inclosa la comercial. Només us demanem que reconegueu l'autoria de la creació original.

Índex

Una plataforma de reptes i solucions contra l'Abandonament Escolar Prematur	5
1. Què és l'Abandonament Escolar Prematur?	9
2. Metodologia i selecció d'experiències	15
3. Eixos i experiències municipals en la lluita contra l'AEP	21
Eix 1. Detecció i seguiment	23
1. Badia del Vallès i l'Observatori de les trajectòries educatives	27
2. Olot i La Xarxa 16-21	30
Eix 2. Planificació	35
3. Santa Coloma de Gramenet i el Pla local contra l'AEP	38
4. Mollet del Vallès i el Pla pilot de noves oportunitats educatives	42
Eix 3. Orientació i acompanyament	46
5. Montornès del Vallès i el Pla d'acompanyament i orientació municipal	50
6. Sant Celoni i el Servei Rumb	54
Eix 4. Beques i ajuts	58
7. Manlleu i l'acompanyament a beques d'estudis postobligatoris	61
8. Gavà i les beques Gavà Jove	65
Eix 5. Diversificació curricular i suport escolar	69
9. Mataró i el Pla de reforç escolar als centres educatius	73
10. Castelldefels i el Projecte Eslora	76
Eix 6. Recursos de noves oportunitats educatives	80
11. El Consell Comarcal d'Osona i el projecte Clau de Pas	84
12. Viladecans i l'Escola Municipal de Noves Oportunitats	88
13. El Prat: una experiència de política integral contra l'AEP	93
4. Lliçons apreses	99

Una plataforma de reptes i solucions contra l'Abandonament Escolar Prematur

L'any 2022, uns 97.062 joves d'entre els 18 i els 25 anys havien abandonat prematurament el sistema educatiu a Catalunya. Més concretament, 1 de cada 10 joves no va aconseguir graduar-se en el pas de l'educació obligatòria a la postobligatòria; 1 de cada 4 en el batxillerat i 4 de cada 10 en els cicles de grau mitjà. Aquest fenomen, amb especial impacte durant les transicions educatives, s'acarnissa especialment amb infants i joves de perfils concrets: abandonen més els nois amb progenitors amb nivells d'estudis baixos i que viuen en llars amb pocs ingressos.

La sortida prematura del sistema educatiu situa milers de joves adolescents en una posició precària al mercat laboral. Sabem que els salaris de les persones sense estudis secundaris postobligatoris són la meitat dels que sí tenen aquesta formació, que pateixen més atur i que ocupen feines més precàries. Si no fem res en deu anys la pèrdua de talent, la precarietat laboral i els baixos nivells d'ingressos marcaran els destins de milers de catalans i catalanes.

La bona notícia és que a Catalunya tenim centenars d'actuacions efectives per reduir l'abandonament liderades per agents compromesos que lluiten, a vegades sense els recursos necessaris i amb sobresaturació de responsabilitats, per no perdre cap jove. Bona part d'aquestes solucions requereixen una administració propera a les diferents realitats, coneixedora dels recursos existents –i dels seus buits– i decidida a millorar la situació del territori per a tothom. Aquestes experiències posen de manifest diverses solucions provades arreu del país que demostren que l'abandonament escolar no és una fatalitat. **Però com ho fan aquestes experiències per reduir l'AEP? Què podem aprendre sobre com fer una bona detecció i seguiment de l'alumnat amb risc d'abandonar? Quines solucions serveixen per recuperar l'alumnat que es despenja del sistema educatiu? Quina informació és necessària per planificar i articular els recursos d'un territori contra l'abandonament? Què ens diuen aquestes iniciatives sobre què funciona en l'orientació transicional? Quins són els ingredients clau per ajudar a trencar les barreres econòmiques que impedeixen continuar estudiant?**

L'any 2022, uns 97.062 joves d'entre els 18 i els 25 anys havien abandonat prematurament el sistema educatiu a Catalunya. Més concretament, 1 de cada 10 joves no va aconseguir graduar-se en el pas de l'educació obligatòria a la postobligatòria; 1 de cada 4 en el batxillerat i 4 de cada 10 en els cicles de grau mitjà.

Amb beques n'hi ha prou? Quines d'aquestes iniciatives o estratègies es poden transferir a altres territoris? Quines condicions les fan possibles? Quins són els actors cridats a la lluita contra l'abandonament?

Convençudes que podem aprendre dels èxits i dels reptes d'iniciatives catalanes que no desisteixen i que ofereixen segones i terceres oportunitats perquè cap jove deixi d'estudiar, des de la Fundació Bofill propulem la Plataforma Zero Abandonament, Reptes i solucions contra l'abandonament escolar. Un laboratori on explorar, aprendre i compartir iniciatives que funcionen contra l'abandonament escolar. És una crida oberta als municipis, i a tota la comunitat educativa, per reduir la xacra de l'abandonament escolar prematur. Un espai per compartir propostes i aprenentatges sobre què funciona als nostres municipis contra l'abandonament i on poder explorar i activar, de manera col·lectiva, noves estratègies.

La Plataforma Zero Abandonament vol oferir als agents socioeducatius un espai de reflexió i inspiració al voltant de sis dels reptes que tenim com a país per garantir la permanència de l'alumnat en el sistema educatiu postobligatori.

Repte 1. #Zero invisibilitat per un sistema que identifica i fa seguiment de l'alumnat en risc d'AEP. Com podem organitzar un sistema de detecció i seguiment de perfils en risc d'abandonament?

Repte 2. #Zero descoordinació a l'hora d'organitzar i planificar els recursos del territori per tal de reduir l'AEP. Com impulsar i liderar un ecosistema local que cooperi i es comprometi amb la lluita contra l'AEP?

Repte 3. #Zero barreres econòmiques per garantir que l'alumnat en risc té cobertes les seves necessitats. Com garantir un sistema d'ajuts i beques perquè cap alumne es vegi forçat a trencar els seus itineraris formatius per qüestions econòmiques?

Repte 4. Zero dificultats d'aprenentatge per millorar l'èxit escolar i la motivació per l'estudi. Com podem garantir que tots els i les joves dels nostres municipis reben els suports necessaris per tenir una experiència d'èxit educatiu que els motivi a continuar estudiant?

Repte 5. #Zero desorientació perquè les persones joves siguin conscients del seu propi potencial i de les seves necessitats formatives. Com garantim la igualtat d'oportunitats en l'accés a l'orientació

i acompanyament acadèmic-professional adaptat a les necessitats de tot l'alumnat?

Repte 6. #Zero impediments al retorn per garantir que tothom té de veritat les mateixes oportunitats de continuar estudiant. Com impulsem des dels municipis noves oportunitats socials i educatives per a joves que han sortit dels sistema educatiu i necessiten metodologies innovadores i restauratives?

Si tu també ets dels que no abandona, suma't. T'hi esperem.

Rosalina Alcalde Campos

Dra. contra l'Abandonament Escolar Prematur

Fundació Bofill

Què és l'Abandonament Escolar Prematur?

Recull d'Estratègies i Experiències locals contra l'AEP

L'abandonament escolar prematur (AEP) continua sent un dels principals reptes de la nostra societat. Avui en dia són nombroses les evidències que posen en relleu la xacra que el fenomen suposa a escala de país i que manifesten la necessitat de continuar desenvolupant accions específiques de prevenció, intervenció i compensació de l'AEP a múltiples nivells. Així doncs, la lluita contra l'AEP es manté, malauradament, com un aspecte de rabiosa actualitat. I és en aquest escenari on els municipis s'alcen com a agents centrals per al canvi. De fet, si Catalunya ha reduït considerablement les xifres d'abandonament educatiu prematur en els darrers anys –ha baixat d'un 32,9 % a l'actual 16,8 %– és en gran part per les iniciatives locals que s'han anat desplegant a diferents punts del territori català.

Per ser justos, aquest reconeixement dels esforços municipals hauria de ser doble. Sovint –més del que desitjaríem– els diferents consistoris i organitzacions comarcals que intenten liderar els processos de resposta a la discontinuïtat educativa de la població jove ho fan des d'un context poc procliu al canvi. El Departament d'Educació és –o hauria de ser– la principal responsable, però no sempre dona resposta de forma efectiva. Així, els amplis esforços de l'administració local s'emmarquen en un escenari ple de limitacions administratives, de manca de recursos i de sobresaturació de responsabilitats i tasques.

No obstant això, l'àmbit municipal ha de ser un dels nivells des dels quals es colideri aquesta lluita i, sense obviar les responsabilitats de cada administració, són moltes les evidències que així ho indiquen. **Les administracions locals són, per defecte, les administracions de proximitat, aquelles que més i millor coneixen la realitat de les persones que conformen cada societat particular.** Així doncs, en un procés que requereix d'intervencions subjectives i individualitzades és imprescindible que aquestes es realitzin des de la proximitat. De la mateixa manera, accions com el seguiment i la detecció (eix 1), la planificació (eix 2), l'orientació i acompanyament (eix 3), la cobertura de necessitats socioeconòmiques (eix 4), el suport i la mentoria (eix 5) o els recursos de noves oportunitats educatives (eix 6) són algunes de les accions que s'han instaurat

---

Si Catalunya ha reduït considerablement les xifres d'abandonament educatiu prematur en els darrers anys –ha baixat d'un 32,9 % a l'actual 16,8 %– és en gran part per les iniciatives locals que s'han anat desplegant a diferents punts del territori català.

---

com a respostes altament efectives i necessàries en la mitigació de l'AEP i que, de la mateixa manera, requereixen una administració propera a les diferents realitats, coneixedora dels recursos existents –i dels seus buits– i decidida a millorar la situació del territori per a tothom.

Un altre aspecte cabdal que cal posar en relleu és la necessitat de treballar des del conjunt del territori i la comunitat. L'abandonament escolar prematur no es pot entendre com un problema «només» educatiu; és un problema social que ens afecta a tots i totes. Les respostes que s'articulen han de ser dissenyades i realitzades de forma consensuada entre els diferents agents del territori: institucions escolars, àrees competents de l'administració local –Educació, sí, però també Joventut, Promoció Econòmica, Serveis Socials, etc.–, entitats del tercer sector, empreses i associacions amb vinculació al territori, les quals han de posar de la seva part en la millora de les oportunitats.

És per això que els Plans Educatius d'Entorn (PEE) guanyen una rellevància addicional. Aquests s'erigeixen com un instrument clau per constituir un marc contextual al voltant del qual articular respostes integrades i comunitàries a les necessitats dels i les joves. Són l'espai de coordinació i d'articulació d'accions socio-educatives i un mitjà per oferir recursos de millora en els diferents àmbits dels infants, joves i adolescents.

En definitiva, el present document pretén visibilitzar les propostes municipals existents a Catalunya i articular un recull de pràctiques i propostes inspiradores que aborden alguns dels sis eixos identificats com a centrals en la lluita contra l'AEP. Els eixos que es desenvolupen al document, i que alhora haurien d'estructurar de manera prioritària la lluita contra l'AEP, són:

- Incrementar la detecció i el seguiment de l'alumnat en risc d'AEP.
- Consolidar els recursos de planificació i garantir els plans locals contra l'AEP.
- Constituir un sistema de pràctiques d'orientació i acompanyament sistemàtiques, continuades i individualitzades.
- Garantir que tots els i les joves rebin els ajuts socioeconòmics necessaris per a la continuïtat educativa.
- Oferir el suport escolar necessari per possibilitar l'accés a uns aprenentatges individualitzats i significatius.
- Assegurar que qualsevol jove disposa de les oportunitats necessàries per desenvolupar una trajectòria educativa reeixida.

D'altra banda, és important remarcar que les pràctiques i mesures aquí recollides no són totes les que existeixen al territori. Representen un conjunt d'exemples d'aquelles pràctiques considerades rellevants i amb un especial interès. De la mateixa manera, cal tenir en compte que la situació viscuda durant la pandèmia de la covid-19 ha tingut efectes clars en tots els programes, tant pel que fa a la seva consolidació com pel que fa a les diferents adaptacions que aquests han hagut d'anar improvisant en aquest període.

Finalment, volem remarcar que la finalitat d'aquest document compleix el doble objectiu de visibilitzar les esmentades pràctiques municipals i d'encoratjar les administracions locals a continuar sumant en la lluita contra l'AEP, tot emfatitzant que hi ha molt marge de maniobra i que l'administració local, malgrat les seves limitacions i constriccions, té capacitat d'incidència.

La finalitat d'aquest document compleix el doble objectiu de visibilitzar les esmentades pràctiques municipals i d'encoratjar les administracions locals a continuar sumant en la lluita contra l'AEP.

Metodologia i selecció d'experiències

Metodologia i selecció d'experiències

Una àmplia majoria dels municipis catalans desenvolupa programes interessants que intenten oferir als i les joves del territori més i millors oportunitats educatives i socials. El rol de la política local no només es troba en una dinàmica d'importància creixent, sinó que molts municipis demostren haver estat treballant des d'aquesta òptica en un àmbit ampli i de forma continuada. Així doncs, la primera tasca de compliment obligat a l'hora de redactar el document ha estat la de revisar quines d'aquestes iniciatives responen, d'una manera o altra, a la voluntat d'intervenir en algun dels eixos d'acció prioritària en la lluita contra l'AEP: detecció, planificació, orientació, beques, diversificació curricular o noves oportunitats.

Per tal de sintetitzar la informació s'ha realitzat un procés de preselecció que, si bé no ha estat 100% sistemàtic –a conseqüència de la quantitat ingent de mesures i programes existents a Catalunya–, sí que ha estat ampli, exhaustiu i rigorós. En definitiva, es va plantejar un recull significatiu de programes, iniciatives, mesures i accions municipals i algunes comarcals del conjunt del país. Aquest procés es va dur a terme mitjançant la revisió documental –fonamentalment a partir de les pàgines web d'ajuntaments i dels mateixos programes–, i es va completar amb trucades als consistoris i amb entrevistes a agents clau dels territoris.

Un cop identificades i preanalitzades les mesures i programes, es va realitzar una selecció final fonamentada en una sèrie de criteris d'inclusió i exclusió. Els criteris emprats per a la selecció de les pràctiques són els següents:

- **Representativitat dels eixos.** S'han inclòs dues iniciatives locals per cada un dels sis eixos identificats com a prioritaris per a l'abordatge de la lluita contra l'AEP des de l'àmbit municipal.
- **Diversitat i representativitat territorial.** S'ha respectat una certa representativitat heterogènia en les mesures d'acord amb la grandària del municipi (ciutats i pobles), la seva ubicació territorial (dins i fora l'AMB¹), la tradició d'accions municipals (més consolidades vs. més pioneres o incipients) o la presència d'organismes supramunicipals (per exemple, consells comarcals). Això ha de permetre oferir múltiples possibilitats d'acció adaptades a les diferents realitats de cada municipi.

Un cop identificades i preanalitzades les mesures i programes, es va realitzar una selecció final fonamentada en una sèrie de criteris d'inclusió i exclusió.

---

1 Malgrat la nostra intenció de ser representatius, hi ha una clara manca de representació del territori català (no apareix ni Lleida ni Tarragona).

- **Lideratges multisectorials.** S'han cercat iniciatives que no només partissin d'un lideratge de l'àrea d'Educació, sinó que també incloguessin la participació –o fins i tot el lideratge– d'altres àrees com Joventut, Serveis Socials o Promoció Econòmica.
- **Mesures amb criteris o evidències.** S'han tingut en compte aspectes tals com l'existència de mecanismes d'avaluació, el recorregut i els ajustos del programa o la solidesa del seu disseny i estructura.

Un darrer element examinat de manera transversal va ser la decisió conscient d'excloure del recull de pràctiques la ciutat de Barcelona. Si bé l'Ajuntament de Barcelona és un clar referent en la implementació de polítiques locals en la lluita contra l'AEP i podria estar representat en tots i cada un dels eixos, al present document s'ha optat per donar pes a iniciatives més representatives –i diverses– de la realitat heterogènia dels municipis catalans. No obstant això, per tal de reconèixer la tasca pionera que el municipi realitza, a cada un dels apartats del document s'assenyala un projecte referent de l'Ajuntament de la ciutat comtal en aquell àmbit.

Finalment, s'han seleccionat dotze pràctiques locals –més una tretzena addicional–, si bé n'existeixen d'altres que compleixen els criteris i que, per tant, també podrien haver estat incloses en el document. Les pràctiques presentades no són «úniques», no obstant això, cadascuna aporta diferents particularitats i matisos rellevants a l'hora de construir un document que té com a objectiu inspirar el nombre més gran de municipis possible.

Per a l'elaboració del document es van entrevistar les persones de l'administració municipal responsables del seu funcionament (Taula 1).

Taula 1. Mostra de les persones entrevistades segons perfil professional

Perfils de les persones entrevistades
Tècnica d'Orientació Comunitària de l'Ajuntament de Badia del Vallès
Tècnica d'Orientació Comunitària de l'Ajuntament d'Olot
Tinenta d'alcaldeessa i regidora de Joventut i Esports de l'Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet
Responsable de l'Institut municipal d'Educació de Mollet / Tècnica d'Orientació Comunitària de l'Ajuntament de Mollet del Vallès
Tècnica d'Educació de l'Ajuntament de Montornès del Vallès / Tècnica d'Orientació de Joves de l'Ajuntament de Montornès del Vallès
Tècnica de Promoció Econòmica de l'Ajuntament de Sant Celoni / Cap d'estudis de l'escola d'adults de Sant Celoni
Tècnica d'Orientació Comunitària de l'Ajuntament de Manlleu
Cap de Joventut i Drets Humans de l'Ajuntament de Gavà
Cap del servei d'Educació de l'Ajuntament de Mataró / Tècnica del Pla Educatiu d'Entorn de l'Ajuntament de Mataró
Cap d'àrea d'Educació de l'Ajuntament de Castelldefels / Tècnic d'educació de l'Ajuntament de Castelldefels
Coordinadora de noves oportunitats del Consell Comarcal d'Osona
Responsable de la Unitat de formació del Servei de Formació i Ocupació de l'Ajuntament de Viladecans / Directora del Serveis de Formació i Ocupació de l'Ajuntament de Viladecans / Tècnica d'educació de l'Ajuntament de Viladecans
Referent del programa de Noves Oportunitats Educatives de l'Ajuntament del Prat de Llobregat

A les entrevistes s'han inclòs preguntes relatives als elements objectius del programa, pràctica o mesura –tals com la descripció de l'acció, l'objectiu, el pressupost o el públic diana, entre d'altres– així com preguntes referents a elements més subjectius vinculats als processos –com ara l'evolució del programa, les principals limitacions o els espais de millora.

Aquest recull de qüestions pretén dotar el document –i la persona lectora– de la màxima informació disponible per a cada una de les mesures analitzades. Això ha de permetre tenir en consideració el màxim nombre de detalls procedimentals i de disseny, fet que ajuda a la hipotètica replicabilitat de cada una de les mesures examinades.

Eixos i experiències municipals en la lluita contra l'AEP

Eixos i experiències municipals en la lluita contra l'AEP

La lluita contra l'AEP presenta, indistriablement de l'enfocament sistèmic-estructural, la necessitat d'actuar des del prisma i la lògica municipals. Així doncs, en el present document es recullen i presenten tretze pràctiques inspiradores en la lluita contra l'AEP que en l'actualitat s'estan implementant sota el lideratge municipal i que poden oferir models i propostes a altres ajuntaments que volen treballar activament en la reducció de l'AEP al seu territori.

Les intervencions proposades s'estructuren en els sis eixos específics descrits anteriorment i que, en el seu conjunt, aglutinen les dimensions d'intervenció sobre l'AEP més rellevants segons l'evidència produïda fins al moment. Cadascun d'aquests eixos constitueix un puntal d'actuació central per a l'àmbit municipal en la millora de l'equitat i l'establiment d'un marc d'actuació que permeti assolir l'objectiu prioritari d'abandonament escolar prematur zero.

Tretze pràctiques inspiradores en la lluita contra l'AEP que en l'actualitat s'estan implementant sota el lideratge municipal i que poden oferir models i propostes a altres ajuntaments que volen treballar activament en la reducció de l'AEP al seu territori.

Eix 1. Detecció i seguiment

La importància de la detecció i el seguiment

Lluitar per la reducció de l'AEP sense una bona detecció i diagnosi de la problemàtica i el seu abast suposa enfrontar-s'hi a cegues i sense les eines necessàries per articular respostes eficients i efectives. Per complir amb l'objectiu de reduir la incidència d'aquest fenomen, es requereix l'accés i l'ús de dades que permetin obtenir una bona fotografia dinàmica de l'escenari. Partir d'un coneixement precís de l'abast i la forma de la problemàtica en la realitat municipal sobre la qual es vol intervenir és un element fonamental per garantir-ne l'efectivitat: **Quin és el nombre de persones que s'hi veuen afectades? A quins col·lectius pertanyen? Quines característiques socioeducatives presenten? Quines són les causes i les conseqüències principals? Quins recursos se'ls han ofert fins al moment?** Poder recopilar dades que donin resposta a aquestes i altres preguntes és el primer pas necessari per articular respostes informades i fonamentades.

L'accés a les dades és clau a l'hora de dissenyar programes i el cas de les polítiques de lluita contra l'AEP no és una excepció.

En aquest sentit, els sistemes de detecció i seguiment possibiliten que les administracions i centres educatius actuïn de forma àgil, focalitzada i precoç, i s'anticipin a situacions de cronificació i arrelament que en dificulten la reversió. En altres paraules, permet superar les intervencions reactives per posar la mirada en allò que es pot fer abans que sigui massa tard. De la mateixa manera, una bona detecció ha de permetre anticipar situacions no contemplades que van més enllà de les manifestacions més visibles del fenomen. Per exemple, les experiències prèviament desenvolupades han posat en relleu que és molt més efectiu actuar sobre els processos de desvinculació escolar que sobre l'absentisme un cop establert com una pràctica habitual.

Així doncs, el valor afegit que ofereixen els processos de detecció és la seva dimensió preventiva. L'increment –i extensió– de la detecció no només permet incrementar la cobertura dels programes, sinó que també possibilita intervenir directament sobre les causes de l'AEP i no exclusivament sobre les conseqüències. Evitar el desenvolupament de processos de desvinculació escolar –cognitiva, conductual i, especialment, emocional– i de ruptura –física, però també simbòlica– de la trajectòria educativa ha de ser un objectiu d'acció prioritària si es volen desenvolupar polítiques en clau d'equitat. De fet, cal que la detecció comenci a les etapes prèvies –infantil i primària, si és possible– i s'estengui fins a l'educació postobligatòria. Només d'aquesta manera les accions dutes a

terme no es trobaran segmentades ni aïllades. De la mateixa manera, cal que els processos de detecció trenquin els límits dels serveis educatius i permetin realitzar intervencions coordinades, acurades i eficients tant pel que respecta a les transicions a altres serveis –formacions ocupacionals, serveis socials, etc.– com al mercat laboral. Evitar les dobles finestretes és, en aquest sentit, prioritari per clarificar els circuits d'actuació i, a més, permet desenvolupar seguiments individualitzats, que eviten que aquesta tasca es torni altament complexa.

Un últim aspecte clau, derivat de l'acció de detectar i fer seguiment de les necessitats d'aquests joves, és la possibilitat que s'obre de realitzar avaluacions d'impacte dels programes i iniciatives que es duen a terme. Per tal de sistematitzar les intervencions i clarificar si aquestes són efectives i eficients contra la problemàtica, cal disposar de les dades indispensables, així com de la voluntat política, i temps per observar els efectes, que no solen ser immediats. Les avaluacions són clau en tant que permeten introduir les modificacions i millores necessàries per abordar un fenomen tan dinàmic i variable com l'AEP.

L'estat de la detecció a Catalunya: entre la segmentació i la infradetecció

Malauradament, la realitat de la diagnosi i el seguiment de l'alumnat amb necessitats es troba avui en dia molt lluny d'un escenari mínimament engrescador i desitjable². Per començar, tot sembla indicar que la detecció actual és insuficient. En aquest sentit, són diverses les evidències que assenyalen que l'actual segmentació dels sistemes de recopilació d'informació i la falta d'un sistema integrat d'obtenció i tractament de dades limita, i molt, la capacitat per fer front i incidir sobre les elevades xifres d'AEP. Sense anar més lluny, la majoria d'administracions locals –i el Departament d'Ensenyament– no disposen d'eines per conèixer què fan els i les joves un cop abandonen les institucions educatives. De fet, ara mateix no existeix cap eina sistemàtica que reculli la mobilitat del

---

2 No obstant això, cal destacar que en els darrers anys s'han endegat diverses iniciatives a escala catalana amb l'objectiu d'incrementar el nivell actual de detecció. Per exemple, el Consorci d'Educació de Barcelona (CEB) ha realitzat una aposta clara per millorar la seva capacitat de detecció, ampliant la definició de vulnerabilitat i millorant el treball entre administracions (fonamentalment Serveis Socials), amb efectes pràcticament immediats.

jovent, ni dins del sistema ni en les seves entrades i sortides³. Així doncs, la necessitat d'actuació municipal és extremament rellevant per partida doble: pel seu rol específic com a administració de proximitat i per la inacció des del Departament d'Educació.

Un aspecte d'alta rellevància dins d'aquesta manca de detecció sistemàtica és la infradetecció d'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu (l'anomenat alumnat NESE). En aquest sentit, són nombrosos els estudis que evidencien que fa dècades que ens trobem coexistent amb una detecció molt inferior a la realitat social de molts territoris i centres. Aquest fet vulnera les possibilitats de desenvolupar trajectòries educativament exitoses i, consegüentment, actua com a element de risc sistèmic d'AEP per a un nombre molt rellevant de joves.

El rol dels municipis: el valor afegit de l'administració de proximitat

L'àmbit local destaca fonamentalment per ser el lloc des d'on es disposa d'un major coneixement històric i actual de les característiques particulars del territori i de les persones que el componen. Aquests són elements clau per poder realitzar un seguiment acurat i operatiu. Com a administració més propera i connectada al conjunt de programes, serveis i dispositius d'atenció socioeducativa a les persones, els municipis s'han de sentir encoratjats per liderar la identificació, l'atenció i el posterior seguiment i acompanyament dels i les joves que han abandonat els estudis de forma prematura o que es troben en situació clara de risc d'AEP, com ara les situacions perllongades d'absentisme.

Més concretament, al document es recullen iniciatives que, cerquen millorar el treball en xarxa entre els agents socioeducatius del territori –escoles, instituts, ajuntaments, etc.– amb l'objectiu d'identificar i anticipar situacions i perfils de risc d'AEP. Alhora, aquests programes busquen generar trampolins per donar resposta a aquestes situacions, assignant de forma individualitzada els recursos dels quals disposen així com fent saltar l'alarma sobre aquells que no es troben a la seva disposició. De la mateixa manera, també es recullen aquelles iniciatives que construeixen sistemes de seguiment, prevenció i intervenció sobre les trajectòries

---

3 Tot i que encara no ha sortit a la llum, en el marc del Projecte Pilot NOE de la Diputació de Barcelona (DIBA) s'està desenvolupant una eina informàtica que doni resposta a aquesta mancança.

escolars, amb especial focus en aquelles que presenten indicadors de risc d'AEP. Aquestes iniciatives posen un punt de llum a l'escenari actual de manca de mecanismes estructurals de detecció i seguiment.

Així doncs, encara que en l'actualitat no disposem d'una política de dades estatal –és a dir, un sistema nacional de detecció– dirigida a detectar i identificar alumnes en risc educatiu d'abandonament de forma integrada, **cal posar de manifest l'existència a casa nostra d'experiències nacionals (com el RALC, desenvolupat pel Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya) i municipals de recopilació i tractament d'informació sobre l'alumnat.** Gràcies a la voluntat política i la prioritat que s'atorga a aquesta problemàtica, els dos exemples que es presenten a continuació suposen dues pràctiques municipals que cal visibilitzar i prendre com a referents.

1. Badia del Vallès i l'Observatori de les trajectòries educatives

Context local i antecedents

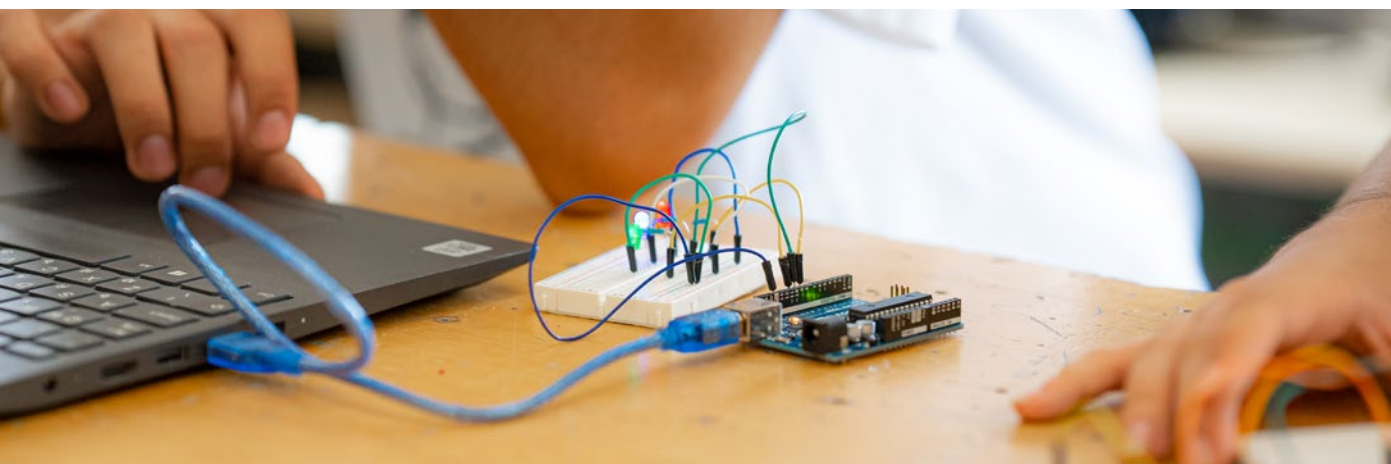
Badia del Vallès és un municipi de 13.228 habitants situat a la comarca del Vallès Occidental (Barcelona). Segons dades de l'Idescat (2021), la renda familiar disponible municipal és de 13,4 milers d'euros per habitant, fet que la situa com la més baixa de tota la comarca (18,5) i força per sota de la mitjana catalana (18,2). De la mateixa manera, el nivell de formació assolida se situa, en un 66,4% dels casos, en la primera etapa d'educació secundària o en nivells inferiors. De fet, tan sols un 13,8% dels habitants han superat l'educació secundària postobligatòria i han culminat amb èxit els estudis terciaris.

Possiblement degut a la seva situació social, Badia del Vallès és un municipi que destaca per ser molt actiu en la lluita contra les desigualtats socioeducatives, en general, i contra l'AEP, en concret. Partint de l'elaboració d'un PEE propi han desenvolupat un sistema municipal de detecció i seguiment de l'AEP, un pla per a la prevenció de la desvinculació, l'absentisme i l'abandonament escolar, i diversos projectes de mentoria, orientació i acompanyament a les transicions (projecte EINA), diversificació curricular (projecte Cruïlla) o noves oportunitats educatives (projecte Connecta't), entre

---

Badia del Vallès és un municipi que destaca per ser molt actiu en la lluita contra les desigualtats socioeducatives, en general, i contra l'AEP, en concret.

---

altres iniciatives. Així doncs, Badia del Vallès és un exemple viu de municipi compromès amb l'equitat educativa i la lluita per garantir la igualtat d'oportunitats.

Específicament, d'entre l'ampli ventall de mesures del qual disposa el municipi, **volem destacar l'observatori de les trajectòries educatives, pioner en la implementació d'un sistema de recollida de dades per tal de conèixer les trajectòries educatives del seu alumnat.** No obstant això, cal entendre la pràctica aquí presentada com un engranatge més d'una maquinària àmplia en el mapa d'actuacions municipals. Per exemple, l'Observatori no desenvolupa la derivació de l'alumnat en risc d'AEP pròpiament, però aquesta acció es du a terme a través del Servei Eina i del programa Connecta't. Malgrat això, continua establint-se com un exemple clar d'actuació des de l'àmbit municipal en la millora dels processos de detecció i la lluita contra l'AEP.

Què, Quan i Com

L'Observatori de les trajectòries educatives dona resposta a un escenari de manca de sistematització d'informació relacionada amb les trajectòries educatives, com a fet que dificulta la promoció d'accions preventives en relació amb la desafecció escolar i l'AEP, així com la detecció precoç d'interessos formatius. L'observatori recopila informació de tot l'alumnat de 4t d'ESO dels dos instituts del municipi.

El projecte es va iniciar al curs 2009-10 i al llarg d'aquests tretze anys ha funcionat, tot i que amb períodes de certa discontinuïtat. Per al seu funcionament, la Tècnica d'Orientació Comunitària s'encarrega d'informar i demanar les dades als centres educatius, fa

el tractament i l'anàlisi d'aquestes dades, i finalment, redacta un informe anualment⁴.

Qui hi participa?

Hi participen la Tècnica d'Educació, la Tècnica d'Orientació Comunitària i el Servei d'Educació de l'Ajuntament (Servei Eina). A més, hi col·laboren el personal administratiu i la direcció i professorat dels centres educatius de secundària del municipi.

Els objectius

Aquest programa inclou tot l'alumnat de 4t d'ESO dels dos instituts del municipi i el seu objectiu principal és obtenir una diagnosi de les trajectòries educatives per promoure accions preventives en relació amb la desafecció escolar i l'AEP, així com detectar interessos formatius per tal de posar en relleu la realitat d'aquest fenomen al municipi i fer propostes polítiques al respecte.

Assoliments i èxits del programa

El major assoliment d'aquest observatori és la sistematització i posterior anàlisi de les acreditacions i itineraris escollits un cop finalitzada l'escolarització obligatòria de tot l'alumnat de 4t d'ESO del municipi en forma d'informes anuals. Aquests informes posen de manifest i a l'abast dels agents socioeducatius les dades locals sobre les trajectòries educatives i, en aquest sentit, la presentació de l'informe a instàncies polítiques és un element clau d'èxit del programa, en tant que permet dotar de coherència la línia estratègica de mesures municipals contra l'AEP. A més, a través de la tasca comuna de recollida de dades es reforça la comunicació amb els instituts, fet que permet desenvolupar accions tant compensatòries com de millora de la prevenció.

D'altra banda, part de l'èxit del programa també s'explica per *com funciona*. Així, l'existència d'una figura que centralitza el procés d'informació, recollida, anàlisi i redacció de l'informe, com a tècnica de l'ajuntament, apareix com un factor clau, malgrat no s'hi pugui dedicar a temps complet.

Part de l'èxit del programa també s'explica per com funciona. Així, l'existència d'una figura que centralitza el procés d'informació, recollida, anàlisi i redacció de l'informe, com a tècnica de l'ajuntament, apareix com un factor clau.

---

4 L'informe actual recull dades d'acreditacions d'ESO i dels itineraris escollits per iniciar la postobligatòria. No obstant això, es preveu ampliar l'anàlisi a mesura que s'incrementin les dades recollides fins a aconseguir un informe equiparable als dels cursos 2011-12 i 2012-13, que incorporaven més indicadors, consultables a la fitxa final d'aquesta experiència ("Per saber-ne més").

Principals reptes de futur del projecte

- **Millorar el sistema de recollida de dades** a través de les secretaries dels centres educatius i **ampliar-les**, incloent dades no anònimes i un registre complet de dades longitudinals des de 1r d'ESO i fins a la postobligatòria (que inclogui el seguiment d'aquesta).
- **Disposar d'una figura de suport que tingui competències** en la recollida, l'anàlisi i el tractament de dades per tal de compensar la limitació derivada de la dedicació parcial de la Tècnica d'Orientació específicament a l'Observatori.
- **Sistematitzar la metodologia** emprada anteriorment per replicar els informes desenvolupats per part del mateix Observatori durant els anys anteriors en què les dades recollides eren més extenses.

Per saber-ne més...

Experiències similars

L'Observatori de transicions i trajectòries educatives de Barberà del Vallès, l'enquesta anual de trajectòries educatives de Vilafranca del Penedès, l'eina de registre del pla local contra l'absentisme escolar de Vilanova i la Geltrú i el sistema de detecció i acompanyament –milloirat al curs 2022-23– del Consorci d'Educació de Barcelona

Enllaços d'interès

Informe de 2012-13: https://educabadia.files.wordpress.com/2014/09/informe-2014_general.pdf

2. Olot i La Xarxa 16-21

Context local i antecedents

Olot és un municipi de 36.299 habitants situat a la comarca de La Garrotxa (Girona). Segons dades de l'Idescat (2021) la renda familiar disponible municipal és de 17,2 milers d'euros per habitant, molt a prop de la mitjana comarcal (17,5) i lleugerament per sota de la mitjana catalana (18,2). En relació amb el nivell formatiu de la població, gairebé un 54,4% dels habitants se situa en la primera etapa d'educació secundària o en nivells inferiors. D'altra banda, un 25% de la població ha assolit nivells d'educació superior.

Si posem el focus en l'àmbit educatiu, el municipi d'Olot presenta una àmplia tradició de programes i mesures per a la millora de les oportunitats educatives. Sense anar més lluny, l'any 2012 era un dels sis municipis inclosos en el reconegut *Municipis contra la segregació escolar*⁵ del professor Xavier Bonal, on es feia referència al seu model de repartiment equitatiu d'alumnes amb necessitats educatives especials en centres públics i concertats. De la mateixa manera, Olot destaca en l'actualitat per presentar, articulat a partir del seu PEE, una àmplia quantitat de recursos de prevenció i detecció (La Xarxa 16-21), de mentoria, orientació i acompanyament (Projecte Rossinyol o les intervencions del Servei d'Orientació d'Àmbit Comunitari) o de suport educatiu i diversificació escolar (com el projecte Clau, entre d'altres). Així doncs, Olot continua dissenyant activament mesures municipals per garantir l'èxit del màxim nombre dels seus alumnes.

Concretament, La Xarxa 16-21 de l'ajuntament d'Olot parteix d'una mirada individualitzada i coordinada i té com a objectiu principal orientar i acompanyar l'alumnat en el procés de construcció de les seves trajectòries d'èxit educatiu i personal. Alhora, aquesta pràctica és altament rellevant per dues qüestions: presenta un enfocament específic sobre l'alumnat en situació de vulnerabilitat –i en conseqüència, aquell amb major risc d'AEP–, així com un abordatge multisectorial (Educació, Ocupació Juvenil, Acció Social...) que posa de manifest la importància de les accions coordinades.

---

5 Bonal, X. (2012). *Municipis contra la segregació escolar. Sis experiències de política educativa local*. Barcelona.

Olot destaca en l'actualitat per presentar, articulat a partir del seu PEE, una àmplia quantitat de recursos de prevenció i detecció (La Xarxa 16-21), de mentoria, orientació i acompanyament (Projecte Rossinyol o les intervencions del Servei d'Orientació d'Àmbit Comunitari) o de suport educatiu i diversificació escolar (com el projecte Clau, entre d'altres).

Què, Quan i Com

La Xarxa 16-21 respon a la necessitat de detectar i fer seguiment als i les joves d'entre 16 i 21 anys que no estan vinculats a cap recurs formatiu, així com d'identificar buits formatius i necessitats sense atendre al municipi. Des de l'any 2019 treballen de forma continuada, tot i l'elevada rotació de professionals. Es reuneixen quinzenalment per fer el seguiment dels i les joves i convoquen dues taules de coordinació a l'any amb els diversos serveis i recursos educatius del territori. Les accions principals de La Xarxa són:

- L'actualització de la base de dades.
- La sistematització d'un banc de recursos i serveis formatius adreçats als i les joves amb actualitzacions continuades.
- El desenvolupament de tasques d'orientació i derivació d'aquest jovent adequades als seus interessos i necessitats, ja vinguin de recursos formatius específics, com d'altres serveis amb qui tingui contacte La Xarxa.

Qui hi participa?

El grup de treball de La Xarxa està format per dues educadores de joves (Consorti d'Acció social de la Garrotxa), la referent d'Ocupació Juvenil (Consell Comarcal i SOC) i la Tècnica del SOAC (Ajuntament d'Olot, Àrea de Cultura i Educació). A més, amb diferents graus d'intensitat, es coordinen amb diversos serveis i recursos educatius per fer les derivacions i, específicament, en les taules de coordinació hi participen l'EAP, l'escola d'adults, el PTT del municipi i un PFI privat; el Centre de Noves Oportunitats, l'Escola de Noves Oportunitats (NOIMA), l'IFE i tots els instituts que ofereixen estudis postobligatoris.

Els objectius

La població diana d'aquest programa correspon als i les joves d'entre 16 i 21 anys d'Olot i la Garrotxa que no estan inscrits a cap recurs formatiu⁶. En aquest sentit, La Xarxa té els objectius de detectar el jovent d'entre 16 i 21 anys que es troba sense cap recurs formatiu; fer el seguiment i actualització de la seva situació; compartir

---

⁶ Es detecta la necessitat de delimitar bé el perfil de jove que podia accedir a aquest recurs perquè hi havia molta derivació per part d'entitats que treballen amb joves que migren sense referents al territori i que ja disposen del suport d'un servei educatiu. La idea d'aquest servei és donar resposta a aquell jovent que no rep el suport de cap entitat ni figura educadora que els pugui fer un seguiment.

**La Xarxa 16-21
respon a la necessitat
de detectar i fer
seguiment als i les
joves d'entre 16 i 21
anys que no estan
vinculats a cap
recurs formatiu, així
com d'identificar
buits formatius i
necessitats sense
atendre al municipi.**

---

informació sobre els recursos existents que puguin interessar als i les joves amb qui treballen des de La Xarxa; identificar noves necessitats formatives i perfils de joves, i convocar dues taules de coordinació a l'any per compartir informació d'alumnes en situació de vulnerabilitat i conèixer els recursos formatius necessaris per fer una bona orientació.

Assoliments i èxits del programa

La Xarxa 16-21 té capacitat per atendre un màxim de 100 joves sense recursos formatius. Segons els seus càlculs, anualment reben entre 80 i 100 joves d'entre els diferents perfils socioeducatius. Els assoliments de La Xarxa 16-21 s'han d'entendre des d'un triple vessant. D'una banda, l'efectiva recollida de la traçabilitat del recorregut d'aquests joves, comptant amb l'històric de cadascun d'ells i, de l'altra, la capacitat de detecció dels buits formatius específics així com la sistematització del banc de recursos i serveis formatius. Com a conseqüència d'aquestes dues grans línies adquirides, s'identifica un tercer assoliment que és la forma acurada i eficient d'orientació i derivació de recursos adequats a les necessitats i interessos particulars per cada perfil, gràcies a aquest model centralitzat. Finalment, l'èxit del programa també es deriva de la potencialitat per a visibilitzar la problemàtica i posar en relleu la necessitat d'entomar accions per oferir recursos a aquests i aquestes joves. Aquesta tasca s'aconsegueix a través de l'actualització de la seva base de dades i la presentació d'aquestes davant les instàncies polítiques.

Principals reptes de futur del projecte

- **Incorporar nous agents a La Xarxa** (com ara l'àrea de Joventut i els centres educatius), per a la millora de l'eficàcia del sistema de detecció i per **ampliar-ne l'abast**, que es veu limitat per la manca de contacte directe amb els instituts i amb aquell jovent que no es troba en seguiment per cap servei amb qui es coordina La Xarxa.
- **Millorar el seguiment dels i les joves i promoure les devolutives** entre els recursos amb qui treballa La Xarxa, per tal de fer front a la dificultat derivada dels contextos canviants i vulnerables d'aquesta població, que limita la tasca d'actualització de dades i de la garantia de continuïtat als recursos formatius.
- Desenvolupar una estratègia davant la limitació vinculada a la **protecció de dades**, passant documents d'autorització a signar per a la cessió de dades personals, i promoure recursos formatius que no limitin l'accés per qüestions de **documentació dels i les joves**.

- **Millorar el treball conjunt i la coordinació amb la resta d'àrees**, per caminar cap a un sistema de «finestreta única» que deixi enrere la lògica de parcel·les.
- Elaborar **informes d'avaluació** que vagin més enllà del seguiment intern i que visibilitzin la problemàtica i posin de manifest l'efectivitat de les derivacions i recursos per combatre l'AEP.
- Com a repte extern a les competències de La Xarxa, es proposa **limitar la rotació de professionals** i la precarietat de **contractes laborals** de tipus temporal per tal de garantir l'estabilitat del grup de treball i l'efectivitat del projecte. Treballar perquè, malgrat la **manca de dedicació exclusiva** al programa, es puguin dur accions pensades a mitjà-llarg termini, en lloc de resoldre únicament els aspectes més immediats.

Per saber-ne més...

Experiències similars

La Xarxa d'orientació del Prat de Llobregat.

Enllaços d'interès

Web del SOAC: <https://ime.olot.cat/soac-servei-dorientacio-dambit-comunitari/>

Eix 2. Planificació

La importància de la planificació: oferta adequada i distribució equilibrada

Garantir l'existència de la màxima quantitat i diversitat de recursos i oportunitats per als i les joves perquè assoleixin amb èxit els estudis secundaris postobligatoris és una tasca clau en la lluita contra l'AEP. Així doncs, la detecció s'erigeix com una tasca necessària, però no suficient si no es garanteix l'equilibrada planificació i distribució de recursos educatius que donin resposta a les necessitats identificades. En altres paraules, la detecció (eix 1), l'orientació (eix 3) o la compensació (eix 4) veuran el seu efecte àmpliament mitigat si no existeix una planificació adequada i ajustada.

Una de les primeres accions necessàries per avançar en la reducció de l'AEP és la d'assegurar una oferta formativa àmplia, rica i diversa. No obstant això, assegurar places no és suficient. Cal que l'oferta educativa estigui distribuïda de forma equilibrada, correctament planificada en termes d'oferta, tipologia i nombre de places i, finalment, coordinada amb la resta de recursos i serveis educatius –formals i no formals. Aquests són elements clau per poder garantir l'accés, permanència i transició als diferents recursos, especialment als i les joves provinents dels col·lectius amb major risc d'AEP. Només d'aquesta manera es garantirà que les transicions formatives i laborals es produeixin en igualtat d'oportunitats. De forma més específica, dissenyar multiplicitat de recursos que permetin mantenir al màxim d'alumnat el màxim temps possible dins el sistema educatiu fa més estable la continuïtat educativa, de nou, especialment als i les joves d'entorns més vulnerables. **De quins recursos educatius disposa l'alumnat en situació de risc d'AEP al territori? On es troben i quins requisits –d'accés i permanència– s'exigeixen? Quins ponts o passarel·les garanteixen que l'elecció d'un programa o servei educatiu no acabi en una situació de «cul-de-sac»?** Donar resposta a aquestes –i d'altres– qüestions és clau per desenvolupar una planificació educativa sensibilitzada amb la problemàtica.

En definitiva, i de forma molt coordinada amb els protocols de detecció i seguiment de l'alumnat, cal que es lluiti per destinar esforços a enfortir –i sistematitzar– les línies de planificació i la constitució de mapes vius de recursos formatius. D'aquesta manera es garanteix l'existència de circuits més flexibles, permeables i reversibles que anticipin possibles situacions d'AEP; i que de retruc, re-

---

Cal que es lluiti per destinar esforços a enfortir –i sistematitzar– les línies de planificació i la constitució de mapes vius de recursos formatius.

---

dueixin els casos d'AEP directament produïts per la manca d'oferta ben planificada.

L'estat de la planificació a Catalunya: la manca de línies estratègiques sistemàtiques de país

La planificació de recursos no és una acció nova: la majoria d'ajuntaments del territori tenen un mapa de recursos. No obstant això, no sempre hi ha una planificació sistèmica i integrada que posi el focus a articular els recursos existents per garantir que cap jove deixi els estudis de forma prematura. De fet, segons les darreres dades a Catalunya, tan sols un 50% dels municipis tenen un pla local contra l'absentisme escolar; xifra encara inferior si ens centrem en els plans locals contra l'AEP.

Aquest fet posa en relleu dos aspectes. En primer lloc, la manca d'una línia prioritària d'intervenció centrada en la constitució de recursos per garantir la continuïtat educativa. En segon lloc, l'elevada discrecionalitat que impera a la realitat actual, on sota la inexistència de criteris comuns per a la constitució de plans i mapes de recursos, la garantia que s'estableixi una línia estratègica recau exclusivament en la voluntat dels càrrecs tècnics i polítics dels diferents serveis educatius.

Així doncs, és extremadament important que als diferents nivells territorials –i fonamentalment a l'àmbit local– es comenci a promoure l'impuls d'estratègies de planificació amb l'objectiu d'ordenar les mesures i projectes existents, identificant les mancances i les necessitats; i en aquells territoris on ja existeixin aquests mapes i plans, que es reforcin i redefineixin amb una mirada específica de «continuitat educativa» i lluita contra l'AEP. És a través d'aquestes accions que es pot establir finalment el marc necessari per a la creació de circuits eficients que eliminin les duplicitats i deficiències de l'actual segmentat sistema de planificació.

El rol dels municipis: els plans municipals de lluita contra l'AEP i la planificació dels recursos locals

El marc establert pels Plans Educatius d'Entorn (PEE) constitueix l'espai idoni per establir fulls de ruta locals que parteixin del coneixement dels recursos disponibles i necessaris al territori. L'àmbit municipal és, doncs, l'adequat per establir-se com a punta de llança d'aquest procés de planificació dels recursos contra l'AEP, i el que s'ha de pronunciar en la identificació de buits formatius clars que atempten contra l'equitat i la igualtat d'oportunitats als territoris.

Així doncs, els ajuntaments han de liderar un procés de treball comunitari amb l'objectiu de millora de la sensibilització dels agents socioeducatius de la ciutat respecte a l'AEP, les seves manifestacions i els seus indicadors de risc, especialment l'absentisme i la desvinculació escolar. Això hauria de facilitar l'articulació i el (co)disseny d'instruments i recursos per a l'actuació. Del conjunt d'accions que poden compondre aquest procés de planificació en destaquem les següents:

- Elaborar **Plans Locals específics de lluita contra l'AEP**, que combinats amb la idea d'una major detecció dels indicadors de risc permetin individualitzar les actuacions d'acord amb els recursos locals.
- Dissenyar **mapes de recursos municipals** per a l'atenció individualitzada dels i les joves en risc d'AEP o que ja han materialitzat el seu procés d'abandonament dels estudis. Aquest mapa de recursos hauria de permetre fer el seguiment de l'alumnat que és derivat a un programa, curs, o servei així com la seva redirecció si el recurs no funciona.
- Generar **circuits unificats de transició acadèmica i professional** amb especial focus en l'atenció als i les joves en risc d'abandonament escolar prematur o que hagin abandonat els estudis.

Els ajuntaments han de liderar un procés de treball comunitari amb l'objectiu de millora de la sensibilització dels agents socioeducatius de la ciutat respecte a l'AEP, les seves manifestacions i els seus indicadors de risc, especialment l'absentisme i la desvinculació escolar.

Aquestes actuacions en el marc de la planificació han de partir sempre d'una doble consideració. En primer lloc, cal garantir que es realitzen procediments àgils i sense obstruccions administratives o excessius requisits burocràtics, els quals generen efectes altament negatius en les possibilitats –i voluntats– de continuïtat educativa. Per garantir-ho cal que aquests procediments impliquin la coordinació de centres educatius, serveis municipals, OMEs i altres agents socioeducatius de la ciutat. En segon lloc, cal que aquest circuit eviti les derivacions sistematitzades i estandarditzades –és a dir, que defugui actuar per defecte i de forma generalitzada–, oferint circuits d'atenció i tractaments ajustats a les necessitats i situacions detectades, tot posant als i les joves al centre de les accions.

3. Santa Coloma de Gramenet i el Pla local contra l'AEP

Context local i antecedents

Santa Coloma de Gramenet és un municipi de 119.289 habitants situat a la comarca del Barcelonès (Barcelona). La renda familiar disponible municipal és de 14,8 milers d'euros per habitant, i se situa força per sota de la mitjana de la comarca (20,4) i de la mitjana catalana (18,2). El nivell de formació assolida de la seva població se situa, en un 59,6%, en la primera etapa d'educació secundària o en nivells inferiors, en un 22,1% en la segona etapa d'educació secundària i, finalment, un 18,2% assoleixen nivells d'educació superior.

Santa Coloma és un municipi altament compromès amb la lluita contra l'AEP i, en aquest sentit, destaca la seva iniciativa pionera sobre l'elaboració d'un Pla específic de lluita contra l'AEP propi, el qual emmarca diverses de les accions que es duen a terme al municipi. De fet, dins del seu pla contra l'AEP s'emmarquen iniciatives com el sistema de detecció i seguiment o el programa d'orientació i acompanyament en les transicions. D'altra banda, també destaquen iniciatives com els programes de mentoria o d'orientació a l'ESO (Santa Coloma Go!).

Així doncs, l'experiència desenvolupada a Santa Coloma al voltant del seu Pla municipal contra l'AEP apareix com una iniciativa capdavantera, tant en la mateixa elaboració d'un Pla específic propi, com en la manera en què es va elaborar, mitjançant l'encàrrec a experts del tema que hi treballen a la universitat. En aquest sentit,

---

L'experiència desenvolupada a Santa Coloma al voltant del seu Pla municipal contra l'AEP apareix com una iniciativa capdavantera, tant en la mateixa elaboració d'un Pla específic propi, com en la manera en què es va elaborar.

---

el Pla s'ha de concebre com una eina que aglutina i ordena una àmplia diversitat de programes i projectes vinculats amb la lluita contra l'AEP.

Què, Quan i Com

El fins ara «Pla local» contra l'AEP pretén donar resposta al fenomen a partir d'un seguit d'accions seqüencials: ordenar les mesures i projectes existents al municipi, identificar els buits i necessitats existents i, finalment, diagnosticar les estratègies de governabilitat per treballar en la millora en aquest camp a través de l'elaboració d'un Pla específic contra l'AEP. Aquest pla s'implementa al 2019 mitjançant l'articulació de cinc eixos d'intervenció per a la reducció de l'AEP:

- **Eix 1:** Garantir les condicions materials perquè els i les joves puguin desenvolupar les seves trajectòries educatives amb èxit.
- **Eix 2:** Garantir la prevenció, detecció i acompanyament dels i les joves en l'àmbit de la salut.
- **Eix 3:** Garantir que els centres disposin de les condicions necessàries per possibilitar una educació de qualitat i des d'una perspectiva de l'equitat.
- **Eix 4:** Garantir la vinculació i l'aprenentatge dels i les joves de la ciutat durant el seu pas per l'ensenyament obligatori.
- **Eix 5:** Garantir estratègies que afavoreixin la continuïtat formativa dels i les joves de la ciutat impulsant passarel·les entre les diferents etapes i modalitats del sistema educatiu.

Qui hi participa?

L'Administració local és l'entitat més implicada, amb l'àrea d'Educació com a agent principal, i amb la implicació secundària –però necessària– de Serveis Socials, Salut, Infància i Joventut, Promoció Econòmica, Convivència, Drets Socials, Habitatge i Esports. D'altra banda, hi col·labora el Departament d'Educació (inspecció educativa, coordinacions pedagògiques dels instituts o les psicopedagogues del centre i tutors) i, finalment, tot l'alumnat del municipi.

Els objectius

El Pla distingeix quatre objectius principals: primerament, elaborar una diagnosi acurada i sistemàtica dels factors de l'AEP al municipi; en segon lloc, oferir una proposta sobre quines haurien

de ser les principals línies d'actuació política i educativa per tal de donar resposta a les necessitats del jovent gramenc; en tercer lloc, ordenar els recursos i serveis existents i identificar-ne els buits i necessitats, i, finalment, donar veu als i les joves per tal d'entendre'n les motivacions, interessos i preocupacions en relació amb les seves trajectòries educatives, laborals i vitals i elaborar bé les propostes al respecte. D'aquesta manera, el Pla incorpora mesures de caire generalista destinades a l'orientació i mesures de caire específic, dirigides al jovent d'entre 16 i 25 anys que no s'ha graduat o que té una formació bàsica, amb la intenció que cursi la postobligatòria.

Els assoliments i èxits del programa

El principal èxit d'aquesta experiència és disposar d'un Pla municipal específic contra l'AEP, incloent-hi el procés d'elaboració i la consegüent implicació dels agents educatius, socials i comunitaris i del mateix jovent. Dins d'aquest pla, destaca l'impuls i l'ordenació de la diversificació de les activitats i programes com a clar assoliment, així com el servei d'orientació aplicat de forma diversificada (dins dels centres educatius i més enllà de l'àmbit d'educació formal). En aquest sentit, l'esmentada diversificació ha permès, d'una banda, el reforç de mesures que inicialment no s'havien contemplat com a prioritàries⁷, i, d'altra banda, la implicació de molts agents educatius, socials i comunitaris que fins ara no se sentien interpel·lats per aquesta problemàtica. En conseqüència, s'ha arribat a més joves i se n'ha pogut fer un millor seguiment.

En segon lloc, el Pla ha permès la creació de les Comissions de Treball i la seva continuïtat, així com les activitats de formació. En aquest sentit, el Pla incorpora una dimensió estructural de la problemàtica de l'AEP i una clara perspectiva dels drets de la infància, la qual cosa

---

⁷ Entre elles, destaquen les d'orientació i les d'acompanyament emocional i psicològic, que es van intensificar arran del context de pandèmia i post-pandèmia.

permet incorporar una mirada holística i justificar polítiques estructurals contra la desigualtat social com a compromís local.

Principals reptes de futur del projecte

- **Generar un sistema propi de recollida de dades sobre trajectòries** que permeti adaptar els programes a la realitat canviant i elaborar **avaluacions d'impacte** acurades.
- Seguir **reforçant La Xarxa comunitària** de la ciutat i els serveis de Joventut i de nova oportunitat per **arribar a aquells** que estan desvinculats dels serveis públics.
- **Seguir incrementant les línies d'actuació municipal vinculades a les causes estructurals de l'AEP**, a través del sistema de protecció, acompanyament i benestar social, del Pla Local d'Habitatge, i de les polítiques de salut jove.
- Treballar perquè **tots els agents implicats se sentin interpellats**, reforçant el discurs a través de jornades i xerrades que permetin explicar públicament els avenços del Pla i que consolidin un sistema de disseny coparticipant. Encoratjar els diversos equips per unificar criteris i perquè sentin seu el projecte elaborat per experts de l'àmbit universitari.
- **Seguir avançant per a la progressiva implementació de totes les mesures que es preveuen al Pla** que no s'han implementat, ja sigui per raons econòmiques o per la manca de coordinació entre accions existents, agreujada pel context de pandèmia.

Per saber-ne més...

Experiències similars

El Pla per a la prevenció de la desvinculació, l'absentisme i l'abandonament escolar de Badia del Vallès, l'Estratègia contra l'AEP de Santa Coloma de Gramenet, el pla de prevenció i atenció a l'absentisme i l'abandonament escolar de Manlleu, el programa municipal contra l'abandonament escolar de Montmeló i les múltiples actuacions desenvolupades de forma coordinada des del Consorci d'Educació de Barcelona per prevenir l'AEP a Barcelona

Enllaços d'interès

Document del Resum Executiu del Pla Contra l'Abandonament Escolar Prematur: https://www.gramenet.cat/fileadmin/Files/Ajuntament/educacio/matr_19_20/Resum_Executiu_2020_AEP_PAG.pdf

4. Mollet del Vallès i el Pla pilot de noves oportunitats educatives

Context local i antecedents

Mollet del Vallès és un municipi situat a la comarca del Vallès Oriental (Barcelona) que té 51.151 habitants. Segons l'Idescat (2021), la renda familiar disponible municipal és de 16,8 milers d'euros per habitant, lleugerament per sota de la mitjana comarcal (17,9) i de la mitjana catalana (18,2). Amb relació al nivell formatiu de la població, aquest es distribueix en un 53,8% en la primera etapa d'educació secundària o en nivells inferiors, un 22,1% en la segona etapa d'educació secundària i un 24,2% en l'educació superior.

La inclusió de Mollet en aquest recull de bones pràctiques s'ha d'entendre considerant l'ampli recorregut d'aquest municipi en la sensibilització vers les desigualtats educatives i la seva àmplia trajectòria en polítiques contra l'absentisme escolar (des de l'any 2000) i contra l'AEP. Pel que fa als programes i intervencions socio-educatives, Mollet del Vallès destaca per l'ampli conjunt d'actuacions desenvolupades en el marc del seu PEE.

En aquest sentit, l'arribada del Projecte de Noves Oportunitats Educatives (NOE 4.10)⁸ de la Diputació de Barcelona ha acabat d'articular un marc d'actuació ampli i ric en la lluita contra l'AEP. A més, a Mollet, el Pla NOE s'ha desenvolupat en paral·lel amb el Servei d'Orientació d'Àmbit Comunitari (SOAC), que arriba a través del Pla Educatiu d'Entorn (PEE) i s'enfoca a l'atenció d'infants, joves i famílies. D'aquesta manera, ambdós projectes es complementen i comparteixen certs objectius comuns que enforteixen les accions que s'hi vinculen. Com a resultat, el municipi presenta un pla de lluita contra l'AEP en el marc del projecte de noves oportunitats educatives altament interessant.

Què, Quan i Com

L'any 2021 Mollet del Vallès s'adhereix al Projecte Pilot NOE 4.10 de la DIBA, el qual té una previsió de 3 anys de durada. El projecte vol donar resposta a l'elevat percentatge de joves que abandona

---

8 El projecte Noves Oportunitats Educatives (NOE 4.10) és desenvolupat per la Diputació de Barcelona i pretén impulsar el lideratge dels ajuntaments en la prevenció, abordatge i compensació de l'AEP a partir de fórmules de responsabilitat i coordinació entre agents, equipaments i serveis municipals-territorials. Hi ha més informació al següent enllaç: <https://www.diba.cat/es/web/pam-2020-2023/noves-opportunitats-educatives>

La inclusió de Mollet en aquest recull de bones pràctiques s'ha d'entendre considerant l'ampli recorregut d'aquest municipi en la sensibilització vers les desigualtats educatives i la seva àmplia trajectòria en polítiques contra l'absentisme escolar (des de l'any 2000) i contra l'AEP.

---

els estudis de manera prematura (tinguin o no el graduat) i establir un marc local de noves oportunitats educatives. En la primera anu-
lilitat del projecte, el municipi ha prioritzat avançar en l'àmbit de
la detecció i el diagnòstic, la qual cosa ha permès dimensionar els
col·lectius i perfils d'intervenció per tal de poder revisar les accions
i serveis que s'estan oferint i adaptar-los al jovent del Mollet actual.

Qui hi participa?

Hi participen tant la comunitat com les administracions a través de La Xarxa-grup motor (conformat per Educació, Serveis Socials, Joventut, EMFO i Formació Professional) i la Comissió operativa (integrada per La Xarxa, inspecció educativa, EAP, representant dels centres educatius, SIS, dinamitzador juvenil, Servei d'Informació Juvenil i CFA).

Els objectius

El projecte pilot NOE de la DIBA va dirigit a joves de 16 a 24 anys, que presenten situacions de risc d'AEP i estableix tres elements principals per treballar les noves oportunitats educatives: primerament, la creació d'una plataforma o entorn tecnològic que millori la informació i els processos de treball per fer seguiment de les trajectòries dels i les joves en risc d'AEP, i que contribueixi a la gestió integrada de serveis i recursos a escala local; en segon lloc,

---

Un dels èxits del programa és l'avaluació que se'n fa a través de la mateixa xarxa interprofessional amb una enquesta de valoració dels membres que la constitueixen.

---

una xarxa interprofessional que planifiqui i estructurari el treball coordinat dels diferents sectors i àmbits professionals que intervenen en els itineraris educatius; i, per acabar, un servei local o conjunt d'actuacions que contribueixin a la generació de noves oportunitats educatives mitjançant l'orientació i l'acompanyament.

Dins d'aquest marc, Mollet del Vallès defineix quatre grans objectius: *a)* constituir una xarxa o espai interprofessional que planifiqui i estructurari el treball coordinat en els itineraris dels i les joves; *b)* reduir el percentatge d'AEP amb el disseny d'itineraris personalitzats; *c)* fomentar la socialització, autonomia i vinculació dels i les joves en l'entorn i connectant el temps lectiu i no lectiu, i *d)* incrementar l'accés i participació dels i les joves en iniciatives socioeducatives.

Assoliments i èxits del programa

El primer dels assoliments *ha estat l'elaboració d'una diagnosi completa que plasma una primera fotografia de la realitat dels i les joves de Mollet*, amb el consegüent increment del coneixement sobre perfils i mesures de detecció. A més, amb la participació en el projecte han inaugurat l'Oficina d'Orientació Jove com un espai de finestreta única perquè el jovent accedeixi a la informació i serveis d'orientació en matèria d'educació i treball. Igualment, s'ha constituït una àmplia xarxa interprofessional d'oportunitats educatives, formada per tots els perfils professionals del territori que treballen atenent –de manera directa o indirecta– la població diana. Això ha permès, d'una banda, dur a terme intervencions des d'una mirada intercol·laborativa i coordinada i, de l'altra, incrementar el coneixement sobre els recursos i serveis que existeixen –i que des de l'any 2000 treballen de forma planificada a nivell municipal per abordar l'absentisme i l'AEP– en les diferents àrees i que van dirigits a l'alumnat en situacions de risc d'AEP.

Finalment, un dels èxits del programa és l'avaluació que se'n fa a través de la mateixa xarxa interprofessional amb una enquesta de valoració dels membres que la constitueixen (avaluen el funcionament, estructura i objectius del programa). A més, de forma paral·lela, la comissió de seguiment valora les activitats desenvolupades i el certificat concloent amb els objectius de col·laboració previstos entre administracions a manera de justificació, mentre s'està treballant en l'elaboració d'indicadors que permetin avaluar l'èxit del NOE.

Principals reptes de futur del projecte

- Aplicar estratègies per **optimitzar les xarxes i comissions** existents per tal de millorar la fidelització dels agents que participen a La Xarxa del programa NOE de forma periòdica.
- Dotar-se d'un **marc jurídic que empari la plataforma digital que contempla el mateix pla del programa NOE** per facilitar la compartició de dades que permetin establir trajectòries.
- **Reforçar la pedagogia sobre la importància de fer un treball col·laboratiu i complementari** amb la finalitat de reduir les possibles reticències a participar dels centres educatius derivades del sentiment d'invasió de competències.
- Seguir **treballant en la línia de difusió a través de les xarxes socials** i fer créixer paral·lelament el programa NOE i el SOAC per millorar la visibilitat del projecte amb la finalitat que **arribi a tot el jovent i als agents socioeducatius**.

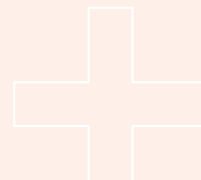
Per saber-ne més...

Experiències similars

Són experiències similars les de la resta de municipis que participen de la prova pilot: Badia del Vallès, Cornellà de Llobregat, El Prat de Llobregat, Igualada, Mataró, Vilafranca del Penedès i el Consell Comarcal d'Osona. No obstant això, cal tenir en compte que el programa NOE 4.10 pren formes molt diferents segons el municipi on es desplega. Finalment, de nou la ciutat de Barcelona s'erigeix com un municipi referent que ha desenvolupat diversos programes de millora de les oportunitats educatives de forma integral en els darrers anys.

Enllaços d'interès

NOE: <https://www.molletvalles.cat/continguts/serveis-a-mollet/educaci/noves-opportunitats-educatives-noe-4-10/>
SOAC: <https://www.molletvalles.cat/continguts/serveis-a-mollet/educaci/servei-dorientacio-dambit-comunitari-soac/>

Eix 3. Orientació i acompanyament

La importància de l'orientació: cap infant sense acompanyament i guia

Les pràctiques d'orientació i acompanyament constitueixen un aspecte central a l'hora d'explicar les desiguals experiències de transició educativa dels i les joves. Per acció o per omisió —essent malauradament aquesta segona d'allò més freqüent—, aquestes pràctiques contribueixen a incidir de forma profunda en les condicions d'elecció dels i les joves un cop finalitzats els estudis obligatoris, així com en els processos de redirecció educativa en els primers compassos de l'educació secundària postobligatòria. Consegüentment, el marc dels processos d'orientació ha de situar-se en el centre de l'acció educativa —escolar, però també extraescolar— per tal de garantir processos de transició informats i equitatius. Tots els i les joves i infants del municipi poden construir i desenvolupar un itinerari educatiu segons les seves necessitats, interessos i capacitats; però per tal de fer-ho, disposen dels recursos —econòmics, materials, informacionals— suficients? Fins que la resposta no sigui un sí rotund, la millora dels processos d'orientació i acompanyament haurà de ser una prioritat en la lluita contra l'AEP.

L'evidència —nacional i internacional— posa de manifest que l'orientació i l'acompanyament són eines clau per, en termes generals, produir trajectòries educatives i vitals més prolongades i estables, i més concretament, per reduir els efectes de la desigualtat socio-educativa i prevenir els processos d'AEP. Sense anar més lluny, estudis recents⁹ emfatitzen que per a gran part de l'alumnat el fet d'abandonar els estudis és conseqüència no d'una menor motivació o interès pels processos d'aprenentatge, sinó de la seva insatisfacció o desenaix amb allò que s'ha triat. Així doncs, treballar sobre els imaginaris dels i les joves i dotar-los de les eines (informació, experiència, reflexió...) necessàries per construir una elecció informada i significativa és un exercici fonamental en la lluita contra l'AEP.

En aquest sentit, és imprescindible destinar els esforços necessaris perquè l'alumnat disposi dels màxims coneixements possibles

---

És imprescindible destinar els esforços necessaris perquè l'alumnat disposi dels màxims coneixements possibles sobre les diferents opcions formatives existents al territori, així com sobre l'encaix d'aquestes opcions amb els seus interessos i capacitats.

---

9 Tarabini, A., Jacovkis, J., Montes, A., & Llos, B. (2021). *L'abandonament escolar a la ciutat de Barcelona: un abordatge qualitatiu a les experiències i trajectòries escolars dels i les joves.*

sobre les diferents opcions formatives existents al territori, així com sobre l'encaix d'aquestes opcions amb els seus interessos i capacitats. **És així com el descobriment d'aquests interessos i capacitats conforma una tasca també fonamental dels processos d'orientació. Però, com han de ser aquesta orientació i aquest acompanyament?** Els seus puntals o atributs centrals es podrien sintetitzar en tres: sistemàtics, precoços i continuats.

- **Sistemàtics**, és a dir, que s'atengui tot l'alumnat dins del sistema educatiu, no només aquell que aparentment manifesta problemes escolars. Garantir l'accés a la informació i el suport a l'hora de realitzar les tries, evitant biaixos per rendiment acadèmic de l'alumnat o per l'oferta pròpia del centre o municipi.
- **Precoços**: que els processos d'orientació comencin molt abans del darrer semestre de l'educació secundària obligatòria i que acompanyin l'alumnat en el seu procés d'autoconeixement. Que anticipin interessos i preguntes i que, en els casos de risc manifest d'AEP, permetin dissenyar estratègies de prevenció abans que els indicadors es cronifiquin.
- **Continuats**: que vagin més enllà de l'ESO, instaurant-se com una pràctica habitual tant a l'educació postobligatòria com en la resta d'accions o recursos formatius del territori. Això hauria de permetre acompanyar els i les joves en els diferents processos de canvi d'itinerari i en els diversos processos de transició.

En definitiva, l'orientació i l'acompanyament s'han establert com eines fonamentals en la construcció de les oportunitats educatives i com uns dels punts d'acció centrals en la lluita contra l'AEP. És per aquest motiu que una política integral que tingui com a objectiu la reducció d'aquest fenomen cal que inclogui imperativament aquests elements en la seva agenda d'actuació.

L'estat de l'orientació a Catalunya: tardana, segmentada i esbiaixada

La consciència creixent tant per part dels centres escolars com per part de les administracions educatives al voltant de la importància de l'orientació i l'acompanyament és un fet innegable. Millorar en l'orientació és sinònim de garantir més i millors oportunitats. No obstant això, malgrat els esforços de millora, actualment ens trobem amb una realitat que dista molt del model ideal descrit a l'apartat anterior. De fet, el model d'orientació actual el podríem definir, amb excepcions comptades, com un model desigual, parcial, esbiaixat, tardà i que reproduïx àmpliament les desigualtats socials.

Més concretament, innumbrables recerques han posat en relleu que l'orientació rebuda pels i les joves del nostre país és extremadament aïllada i poc articulada, fonamentalment descriptiva i informativa —és a dir, sense cap mena d'acompanyament al procés de tria—, pràcticament mai centrada en l'autoconeixement, incompleta pel que fa a una àmplia quantitat de formacions i, finalment, esbiaixada en favor del Batxillerat, en general, i de les opcions formatives ofertes pels centres educatius, en particular. Així doncs, a tot el territori són molts els i les joves que manifesten no haver viscut un procés d'orientació i acompanyament real.

L'evidència també manifesta l'efecte significatiu que les expectatives docents —construïdes sobre la base d'indicadors objectius i subjectius dels itineraris formatius dels seus alumnes— juguen a l'hora d'esbiaixar els processos d'orientació. **Avui en dia encara existeixen preconcepcions molt arrelades sobre quins alumnes haurien de desenvolupar quins itineraris. D'altra banda, la manca de figures específiques d'orientació en les etapes d'educació secundària** postobligatòria assenyalen un buit sistèmic que s'ha d'omplir.

Finalment, cal assenyalar que les transicions són moments clau on els processos d'orientació i acompanyament —especialment en la presa de decisions— són fonamentals per garantir la continuïtat i l'èxit educatiu. Per contra, una orientació insuficient o poc ajustada a la realitat pot actuar com a generador actiu i catalitzar un procés de ruptura de la trajectòria educativa, professional o vital del jove. Aquí rau la seva importància.

El rol dels municipis: acompanyar des de la proximitat

Precisament a conseqüència de les mancances i absències del model d'orientació actual, els municipis tenen la capacitat de jugar un rol important en la funció orientadora i de compensar així de forma activa els efectes de la desigualtat. De fet, l'actuació municipal ha de partir de la idea que l'orientació no es pot fer només des dels centres educatius. Més encara, tenint en compte la diversitat creixent d'opcions formatives «alternatives» al circuit d'educació formal: PFI, escoles d'adults, centres i programes de noves oportunitats, certificats professionalitzadors, etc. Així doncs, una política municipal que vagi més enllà de les parets de les escoles i els instituts i que articuli els diferents recursos disponibles al territori, integrant-los en l'imaginari dels responsables d'orientar i acompanyar, serà sens dubte molt més efectiva en la reducció de l'AEP.

Establir referents a escala municipal i no delegar de forma exclusiva aquesta responsabilitat a les escoles permet oferir respostes desconnectades de les percepcions subjectives escolars –aspecte clau en l'alumnat en risc d'AEP–, més arrelades a la realitat educativo-laboral del territori, i amb consideració d'un major nombre de recursos. Simultàniament, això no només permet ampliar la mirada sobre el o la jove –i la seva família– sinó que a més permet donar un nou significat a la situació com una qüestió més enllà d'«el que és escolar», fet que genera dos beneficis addicionals. En primer lloc, permet desvincular l'escenari de la problemàtica i el de la resposta. En altres paraules, permet sortir de l'IES –agent actiu en el procés de desvinculació escolar– per cercar alternatives més adients. En segon lloc, permet aprofitar el coneixement territorialment distribuït dels recursos dels quals disposa La Xarxa municipal, comarcal o provincial, segons el cas. És a dir, amplia la capacitat de resposta.

D'altra banda, per tal d'exercir aquesta funció cal que els ajuntaments garanteixin que els i les docents disposen de tota la informació relativa als requisits d'accés als itineraris postobligatoris de les branques acadèmica i professional; que assegurin que tant el Batxillerat com els CFGM compten amb un espai de representació equitativa durant l'escolarització obligatòria, així com que els i les joves saben on adreçar-se per aprofundir en la informació necessària; que reforcin la informació disponible –sovint més enllà del mateix municipi– i els canals de comunicació i difusió sobre les possibilitats de transitar d'una opció formativa a una altra.

Per acabar, de la mateixa manera que els processos d'orientació als joves són cabdals, des dels ajuntaments és important acompanyar

---

Establir referents a escala municipal i no delegar de forma exclusiva aquesta responsabilitat a les escoles permet oferir respostes desconnectades de les percepcions subjectives escolars.

---

no només l'alumnat, sinó també les seves famílies, peça central en el procés de construcció de les trajectòries educatives, socials i vitals. En aquest sentit, els i les joves sovint construeixen els seus itineraris en uns marcs fortament delimitats per les experiències, expectatives i aspiracions familiars. És per això que cal implicar les famílies en aquest procés d'acompanyament.

5. Montornès del Vallès i el Pla d'acompanyament i orientació municipal

Context local i antecedents

Montornès del Vallès és un municipi de 16.804 habitants situat a la comarca del Vallès Oriental (Barcelona). La renda familiar disponible municipal és de 16,6 milers d'euros per habitant, cosa que situa el municipi lleugerament per sota de la mitjana comarcal (17,9) així com de la mitjana catalana (18,2) (Idescat, 2021). El nivell de formació assolida per la població de Montornès del Vallès es distribueix seguint els següents percentatges: un 54,8% es troben en el primer segment d'educació secundària o en un nivell inferior, mentre que un 22,1% se situen en la segona etapa d'educació secundària i un 22,6% en el nivell corresponent a l'educació superior.

La localitat vallesana és un bon exemple de municipi que, en els darrers anys, ha iniciat un procés de transformació socioeducativa i de millora de la seva situació vers l'AEP. Arran d'una diagnosi municipal completa i exhaustiva, des del consistori es va engegar una estratègia general contra l'AEP, posant el focus en les mesures d'acompanyament i orientació als joves. Actualment, aquest pla s'està implementant de forma gradual i coordinada entre diferents agents municipals, oberts a la cocreació i la construcció de diferents mesures, com ara l'IDIQ, el programa de mentoria jove o els programes de suport educatiu.

Finalment, cal entendre el Pla d'acompanyament i orientació municipal des d'un doble vessant: un, vinculat a l'àmbit educatiu i socio-laboral (propri de les àrees d'Educació i Promoció Econòmica) i l'altre, vinculat a les 5 dimensions juvenils que es treballen dins del Pla de Joventut (àrea de Joventut): dimensió crítica (acompanyament emocional i prevenció en l'ús de pantalles), dimensió violeta (igualtat de gènere, LGTBIQ+), dimensió mobilitat internacional (estudis

---

La localitat vallesana és un bon exemple de municipi que, en els darrers anys, ha iniciat un procés de transformació socioeducativa i de millora de la seva situació vers l'AEP. Arran d'una diagnosi municipal completa i exhaustiva, des del consistori es va engegar una estratègia general contra l'AEP, posant el focus en les mesures d'acompanyament i orientació als joves.

---

a l'estranger), dimensió acadèmica (on participa l'orientador juvenil) i dimensió sociolaboral (amb una tècnica d'Orientació).

Què, Quan i Com

Des de Montornès es vol confeccionar una política coordinada i consensuada d'orientació i acompanyament als joves que doni resposta al fenomen de l'AEP i d'aquelles trajectòries formatives no lineals, des d'una lògica interdepartamental que encaixi amb el Pla de Joventut i el PEE. La primera comissió on es va començar a plantejar el projecte general va ser al curs 2019-20 i s'està implementant de forma gradual.

El pla general d'acompanyament i orientació municipal ha desplegat un seguit de recursos i serveis –alguns dels quals es mostren a continuació– impulsats per una comissió estratègica interdepartamental¹⁰. Una de les accions clau d'aquest pla és la creació d'un sistema d'orientació coordinat i estable que permeti identificar els i les joves i oferir els recursos adequats. Es fa a través del reforç de la figura de l'orientador municipal juvenil i de la creació d'un recurs de noves oportunitats –l'anomenat «l Després de l'Institut Què?» (IDIQ)– on derivar els i les joves de forma estable i que orienti els que vulguin seguir-se formant¹¹.

Qui hi participa?

Les àrees principals són Joventut, Educació i Promoció Econòmica, tot i que també hi participen instituts, PTT, SSB, la Fundació i empreses de l'IDIQ.

Els objectius

Les accions generalistes es dirigeixen als joves de tota l'ESO, mentre que el projecte d'IDIQ està dissenyat per atendre joves d'entre 16 i 23 anys del municipi, amb baixa qualificació i que estan en procés de recerca de feina. L'objectiu d'aquest model d'orientació és aconseguir itineraris formatius més llargs, reduir l'AEP i consensuar i coordinar tota La Xarxa d'agents que intervenen en l'orientació

L'objectiu d'aquest model d'orientació és aconseguir itineraris formatius més llargs, reduir l'AEP i consensuar i coordinar tota La Xarxa d'agents que intervenen en l'orientació per unificar criteris i espais.

---

¹⁰ Formen part d'aquesta comissió els instituts, les àrees de Promoció Econòmica, Educació i Joventut, PTT, SSB i rebrà la propera incorporació del centre de formació d'adults i la tècnica de l'IDIQ.

¹¹ Més enllà de l'IDIQ (149 alumnes atesos), els serveis d'orientació, en el seu conjunt, han atès 120 alumnes durant el curs, 120 en la consulta sobre places disponibles, 40 en el suport a la preinscripció i 15 en el suport a la segona convocatòria.

per unificar criteris i espais, i potenciar l'oferta de formació en les transicions mitjançant serveis estables de noves oportunitats. En aquest sentit, un objectiu clau és tenir un espai únic on poder assistir davant de qualsevol necessitat vinculada a la formació post-obligatòria i a la inserció laboral.

Els assoliments i èxits del programa

L'èxit principal del model d'orientació municipal és la coordinació i l'alineació de criteris dels diferents agents, així com l'activació d'actuacions i de propostes en aquest àmbit. Així mateix, s'ha aconseguit implementar un sistema de detecció, centralitzat en la figura de l'orientador juvenil (que treballa dins i fora dels centres educatius), a partir d'una sistematització interna de la recollida de dades –tot i que encara no disposen d'una eina informàtica especialitzada.

D'altra banda, destaca el programa IDIQ, que ha permès la creació d'un espai de referència que centralitza tota l'oferta i informació vinculada a l'àmbit postobligatori o laboral, amb un acompanyament personalitzat i de qualitat. En aquest sentit, l'avaluació específica d'aquest programa posa de manifest l'impacte que està generant en la inserció formativa i laboral d'aquells joves que hi participen.

Principals reptes de futur del projecte

- Iniciar les accions d'orientació i l'acompanyament en la tria d'estudis de manera **més anticipada i a través d'accions més generalistes.**

L'èxit principal del model d'orientació municipal és la coordinació i l'alineació de criteris dels diferents agents, així com l'activació d'actuacions i de propostes en aquest àmbit.

- **Incrementar les hores de treball de la figura d'orientador** i seguir reforçant la línia d'actuacions sobre l'**autoconeixement** dels i les joves per tal de garantir una major efectivitat de les mesures.
- Seguir treballant amb **campanyes de difusió** des de diferents canals i **ampliar el període de matrícula viva** a l'IDIQ per tal de donar cabuda a més joves que vulguin accedir als recursos de noves oportunitats al llarg de l'any.
- **Millorar la coordinació entre els diferents agents implicats** per tal de garantir la **continuitat** o seguiment dels i les joves.
- Treballar per a la **millora del contacte amb les famílies** a través dels diferents serveis (municipals i supramunicipals), així com de diferents accions, com ara la Setmana de l'Orientació, que impliqui les famílies i que s'organitzi conjuntament amb AFAs, ciutadania i entitats.
- Aconseguir el **desplegament total de les mesures i accions previstes** al pla municipal, incloent-hi la **creació d'una eina informàtica** especialitzada per a la recollida i sistematització de dades. En aquest sentit, es proposa treballar per millorar els canals de transferència de dades i així enriquir actuacions de derivació i coordinació.

Per saber-ne més...

Experiències similars

El programa «Santa Coloma Go!» a Santa Coloma de Gramenet, el projecte d'orientació «Tu sí que vals» d'Igualada, el programa «Xcelence–Escoles que Inspiren» de Viladecans, el programa «Ser jove després de l'ESO» de Terrassa, el circuit de noves oportunitats educatives del Prat de Llobregat i el servei d'orientació Pla Jove de Barcelona.

Enllaços d'interès

PEE (2021–22): Enllaç aquí
Web del Pla d'Actuació Municipal: <https://pam.montornes.cat/>
Web de joventut: <https://joventut.montornes.cat/dimensio-jove/>
Pla Joventut: https://www.montornes.cat/seu_electronica/projectes/ciutadania/pla-jove-local

6. Sant Celoni i el Servei Rumb

Context local i antecedents

Sant Celoni és un municipi situat a la comarca del Vallès Oriental (Barcelona) que té una població de 18.176 habitants. En termes socioeconòmics, segons dades de l'Idescat (2021) la renda familiar disponible municipal és de 16,6 milers d'euros per habitant, lleugerament per sota de la mitjana comarcal (17,9) i de la mitjana catalana (18,2). El nivell de formació assolida per la població destaca per la polarització. Mentre que un 49,5% dels habitants se situen en el primer segment d'educació secundària o en un nivell inferior, un destacable 27,2% han assolit nivells d'educació superior.

Pel que fa les iniciatives educatives desenvolupades al municipi de Sant Celoni, aquestes es troben en un estat de creixement i consolidació. Des del curs 2011-12 el municipi ha apostat pel treball de la comissió d'orientació a l'ESO, emmarcada en el PEE (Pla Educatiu d'Entorn 360), la constitució de la qual ha estat un pas fonamental a l'hora de refermar una cultura de treball en xarxa al municipi, així com de posar en relleu la importància dels programes en la lluita contra l'AEP.

Dins d'aquest escenari s'emmarca el Servei Rumb; un servei d'acollida, acompanyament i orientació municipal dirigit als i les joves que, o bé no s'han graduat, o bé després de graduar-se no han seguit amb una trajectòria educativa postobligatòria. Aquesta iniciativa s'ha d'entendre, doncs, com una proposta emmarcada dins d'un municipi altament sensibilitzat amb aquesta problemàtica des de fa anys i que disposa de cada cop més recursos integrats focalitzats a donar resposta a les problemàtiques socioeducatives.

Què, Quan i Com

El Servei Rumb neix el 2019 per donar resposta al fenomen de l'AEP i, concretament, per incrementar els nivells educatius i d'inserció laboral d'aquest perfil de joves a través de l'acollida i l'orientació, per tal que els serveis de formació i inserció dels quals disposa el municipi arribin al seu coneixement i apoderar-los com a protagonistes de les seves pròpies vides. Al curs 2021-22 el servei va atendre 146 joves del municipi.

Les accions d'aquest servei s'han d'entendre des d'una triple dimensionalitat. D'una banda, desenvolupen accions dirigides al jove a través de l'assessorament individualitzat, del desenvolupa-

---

Des del curs 2011-12 el municipi ha apostat pel treball de la comissió d'orientació a l'ESO, emmarcada en el PEE (Pla Educatiu d'Entorn 360), la constitució de la qual ha estat un pas fonamental a l'hora de refermar una cultura de treball en xarxa al municipi, així com de posar en relleu la importància dels programes en la lluita contra l'AEP.

---

ment de tallers d'orientació trimestrals a tota la secundària de tots els centres educatius del municipi, i del seguiment dels i les joves que no acrediten l'ESO i són derivats a serveis postobligatoris. D'altra banda, lideren la Comissió d'orientacions a l'ESO i organitzen i desenvolupen formacions per a orientadors, així com accions que s'hi vinculen (com ara la Fira de l'Ocupació o el Mes de l'Orientació). Finalment, actuen com a agents de recopilació i generació de recursos formatius i d'orientació, tant per als i les joves com per als i les orientadores.

Qui hi participa?

Les àrees que el lideren i en desenvolupen les tasques principals són la d'Educació i la de Promoció Econòmica, tot i que també hi participen la Comissió d'orientacions a l'ESO (orientadors dels centres educatius, Centre de Recursos Pedagògics (CRP), normalització lingüística, SSB, SLO, CNO, CFA, PFI) i altres entitats, com ara la Creu Roja.

Els objectius

Els destinataris del servei són joves de 15 a 29 anys que no presenten un itinerari laboral o formatiu definit i que sovint provenen de contextos socials fràgils i vulnerables. Així, els objectius del Servei Rumb són acollir, acompanyar i orientar l'alumnat de 15 a 29 anys que s'adreça al Centre de Formació i Ocupació del Baix Montseny (Sax-Sala) perquè puguin reprendre la formació o trobar feina, i desenvolupar accions conjuntes amb els centres educatius del municipi per treballar l'orientació educativa i professional alineades al mateix Centre de Formació i Ocupació. D'altra banda, persegueixen l'objectiu de centralitzar, actualitzar i ordenar la informació dels diferents recursos formatius i ocupacionals del municipi i coordinar les accions de seguiment i orientació que es realitzen als diferents recursos de l'equipament perquè estiguin alineades amb les que realitza el Servei d'Acollida i Orientació. Finalment, el Servei Rumb té l'objectiu de ser un servei de referència únic a tot el Baix Montseny on adreçar inquietuds, reptes i projectes.

Assoliments i èxits del programa

Un dels èxits principals del programa és el seu model bidepartamental que conjuga la mirada de l'àrea d'Educació amb la de Promoció Econòmica, la qual cosa amplia les oportunitats i opcions de tot aquell jovent que s'atén. A més, aquesta perspectiva orienta el

---

Dins d'aquest escenari s'emmarca el Servei Rumb; un servei d'acollida, acompanyament i orientació municipal dirigit als i les joves que, o bé no s'han graduat, o bé després de graduar-se no han seguit amb una trajectòria educativa postobligatòria.

---

segon gran èxit del Servei Rumb: el desenvolupament dels tallers a les escoles. Aquests tallers han permès, d'una banda, ampliar el coneixement d'aquest servei –avui ja referenciat socialment– i de tots els recursos formatius i ocupacionals de què disposa el municipi; i d'altra banda, unificar criteris en l'orientació dels i les joves en els diferents centres educatius.

A més, l'existència del Servei Rumb ha suposat l'ampliació de l'oferta de recursos en temes d'orientació a joves i orientadors. En aquest sentit, el desenvolupament de formacions específiques per a orientadors dels centres educatius, que ha permès transferir el coneixement de l'oferta de recursos i serveis als centres, els quals són informats de les programacions de forma periòdica. Concretament, destaca el desenvolupament de xerrades per a joves, famílies i orientadors que es poden dur a terme gràcies a recursos d'altres administracions públiques; les xerrades permeten apropar el coneixement d'aquest tipus d'itineraris i fer pedagogia per a trencar certs mites i prejudicis cap als itineraris no-acadèmics.

Així mateix, el lideratge a la Comissió d'orientacions a l'ESO i la consolidació del treball en xarxa entre administració local, centres educatius, CRP i altres serveis i programes d'altres administracions han estat elements clau per treballar de manera conjunta i efectiva l'orientació dels i les joves i el seguiment de les transicions educatives de l'alumnat en risc.

Finalment, un assoliment cabdal del Servei Rumb també es deriva de l'avaluació que es realitza anualment per part de les dues

tècniques del Servei Rumb dins el Pla Educatiu d'Entorn. Aquesta s'elabora mitjançant l'anàlisi d'indicadors que valoren el nombre de joves atesos segons variables sociodemogràfiques i educatives, el nivell de satisfacció pel que fa als tallers i xerrades a les escoles per part del centre, el nombre de reunions de la Comissió d'orientacions a l'ESO i altres indicadors vinculats als interessos, vocacions i preocupacions del jovent.

Principals reptes de futur del projecte

- Insistir en la **importància d'incorporar la figura de l'educador de carrer i l'obertura d'un casal de joves** per ampliar l'abast del programa.
- **Externalitzar alguns tallers** per reduir el volum de feina de les dues tècniques responsables, que pateixen una limitació de temps de dedicació al Servei Rumb, ja que actualment compaginen la seva feina al programa amb altres tasques¹².
- Apostar per l'**increment del pressupost municipal** pel Servei Rumb que garanteixi la continuïtat del programa en termes econòmics, i que redueixi la possible dependència de les subvencions de la DIBA.
- Seguir **fent pedagogia i formacions per ampliar la mirada dels orientadors** dels instituts i legitimar els itineraris no tradicionals, lineals o normatius.

Per saber-ne més...

Experiències similars

El Dispositiu Local d'Inserció (DLI) de Mataró, el servei permanent d'orientació i atenció als joves en la transició Escola-Treball de Barberà del Vallès, el servei local de transició Escola-Treball de Sant Boi de Llobregat i, de nou, el servei d'orientació-Pla Jove de Barcelona

Enllaços d'interès

Web del projecte (<https://santceloni.cat/rumb>)

---

¹² En aquest sentit, s'està posant sobre la taula la contractació d'un tècnic amb dedicació pròpia i al 100% al projecte Rumb, malgrat que això suposi trencar amb el valor afegit de ser un model interdepartamental.

Eix 4. Beques i ajuts

La importància de les beques: abordar les desigualtats econòmiques i socials com acció prioritària en la lluita contra l'AEP

Evitar que la falta de recursos econòmics sigui una barrera per a la continuïtat dels estudis és un repte que cal abordar de forma prioritària. Per tal de donar resposta a aquesta qüestió, és necessari posar en acció una voluntat política decidida al voltant de la cobertura de les necessitats dels i les joves en situació de vulnerabilitat –i de retruc, les de les seves famílies–. Això implica no només garantir les condicions materials sinó també limitar la pèrdua d'oportunitats que aquest fet suposa per a algunes famílies d'entorns vulnerables. Partint d'aquesta premissa, algunes de les preguntes que ens han de permetre comprovar si l'acció duta a terme és suficient són: **Hi ha joves al territori que es veuen en l'obligació d'interrompre la seva trajectòria educativa per qüestions socioeconòmiques? El conjunt de l'alumnat –independentment del seu origen social– té al seu abast l'accés a la totalitat d'opcions formatives existents al territori –municipi i rodalies–? Es garanteix que cap jove no quedi exclòs del desenvolupament d'activitats extraescolars d'enriquiment social i cultural?**

Amb aquest objectiu en ment, una acció central per garantir que cap alumne no vegi afectada la seva escolarització com a conseqüència directa de la seva situació socioeconòmica passa per disposar d'un sistema públic d'ajuts i beques. Alhora, un sistema de beques i ajuts que realment vulgui garantir la igualtat d'oportunitats cal que s'articuli a un triple nivell d'intervenció. En primer lloc, garantint que cap jove no vegi perillar la seva continuïtat educativa un cop finalitzada l'escolarització secundària obligatòria per motius econòmics. En segon lloc, mitigant els efectes d'una oferta d'educació secundària postobligatòria distribuïda de forma desigual al territori a partir del trencament de les barres econòmiques a la mobilitat. En tercer i últim lloc, fomentant i enriquint la participació dels i les joves d'entorns vulnerables en activitats extraescolars, especialment en aquelles activitats culturalment enriquides.

En definitiva, existeixen nombroses evidències que posen de manifest que les beques i ajuts són un dels millors recursos de suport als

joves –i famílies– d'entorns vulnerables a l'hora d'evitar que la situació econòmica familiar sigui un impediment per dotar de continuïtat la seva trajectòria educativa. D'altra banda, serveixen per desincentivar aquells casos on l'AEP és causat per factors atribuïbles a efectes *pull*, és a dir, per atracció d'un mercat laboral precari, inestable i poc qualificat, però de retribució econòmica ràpida.

L'estat de les beques a Catalunya: insuficients i de baixa cobertura

En l'actualitat no podem afirmar que existeixi un sistema de beques i ajuts econòmics a Catalunya que compensi de forma global els i les joves d'entorns vulnerables, i que permeti al màxim nombre d'aquests joves mantenir-se dins el sistema educatiu fins a la finalització de l'educació secundària postobligatòria. Si bé existeixen beques per a ensenyaments postobligatoris no universitaris, la cobertura d'aquestes ajudes és insuficient. Tot això sense parlar de les dificultats processuals que el coneixement i la tramitació d'aquestes suposa per a aquelles famílies amb menor nivell d'estudis i renda i famílies nouvingudes d'origen estranger.

D'altra banda, desplaçar-se a altres municipis per dotar de continuïtat la trajectòria educativa no és una opció a l'abast de tothom. Més tenint en compte que, lluny dels grans nuclis urbans, l'oferta conforma una diàspora distribuïda de forma àmpliament estesa i segmentada. Així doncs, pensar en mesures compensatòries enfocades a possibilitar la mobilitat per cursar opcions formatives –especialment rellevant en l'educació postobligatòria– és un aspecte clau a l'hora de reduir l'abandonament per insatisfacció, mantenir l'alumnat dins del sistema i garantir la igualtat d'oportunitats. De nou, aquesta mesura tindria efectes especialment rellevants per a aquells que viuen en zones socialment més segregades i desfavorides.

Finalment, igual que succeeix amb la mobilitat, avui en dia el sistema de beques i ajuts a les activitats extraescolars és insuficient. Si bé es poden observar mesures i propostes que avancen en aquesta línia (com la desenvolupada des de 2019 pel Consorci d'Educació de Barcelona en el marc del pla de xoc contra la segregació), encara queda molt marge de maniobra fins a l'establiment i consolidació d'un marc sistèmic de cobertura total de les oportunitats educatives extraescolars per a tothom; un que contempli tant les activitats desenvolupades durant el calendari escolar com aquelles que es duen a terme en les vacances d'estiu.

En l'actualitat no podem afirmar que existeixi un sistema de beques i ajuts econòmics a Catalunya que compensi de forma global els i les joves d'entorns vulnerables.

El rol dels municipis: una porta a l'equitat

Garantir que cap jove no hagi d'abandonar els estudis per motius socioeconòmics no tan sols és un repte complex i profund sinó que a més supera les competències municipals. No obstant això, si els municipis volen realitzar una aposta ferma per la millora de les oportunitats educatives i socials és cabdal que entomin aquest desafiament des de la corresponsabilitat i la cerca de solucions efectives.

Treballar des de l'àmbit municipal per assegurar l'adjudicació a cada jove que ho necessiti –i la seva família– dels ajuts econòmics suficients per poder dotar de continuïtat els seus estudis implica, com assenyalàvem abans, limitacions afegides.

En aquest context, els ajuntaments s'han de posicionar en un escenari que es caracteritza pel fràgil equilibri entre, d'una banda, un marc legal-normatiu que dificulta l'actuació i la manca de recursos locals específics destinats a complir aquest objectiu i, de l'altra, la voluntat política d'actuar davant d'aquesta font de desigualtat, posant per davant el benestar de la població.

Així doncs, i sense que això suposi una reducció de les responsabilitats atribuïbles al Departament d'Educació, o al Ministeri d'Educació, si ens acollim a aquest espai possible d'actuació municipal es poden destacar les següents accions i funcions municipals:

- **Acompanyar les famílies** –especialment aquelles en situació més vulnerable– **en la cerca de beques i ajuts** –supramunicipals– així com en la gestió dels tràmits per cobrir despeses directes i indirectes de l'educació obligatòria i, especialment, postobligatòria.
- Dotar els infants, adolescents i joves de famílies amb necessitats socioeconòmiques d'**ajuts municipals per participar gratuïtament en activitats educatives**. Aquestes mesures han d'incloure la cobertura de les activitats extraescolars, especialment d'aquelles enfocades a la millora educativa.
- Establir ajuts municipals per **facilitar la gratuïtat** –o el preu reduït– del transport escolar, garantint la mobilitat municipal i intermunicipal per motius educatius.

En definitiva, assegurar que la totalitat d'infants i joves –i les seves famílies– poden desenvolupar els estudis que desitgen sense un cost econòmic afegit és una peça bàsica en l'establiment d'una política educativa equitativa en l'àmbit municipal i una acció necessària per reduir l'AEP motivat per raons econòmiques. A continuació s'identifiquen i presenten dues experiències municipals que, en la línia del que s'exposava, s'acullen als límits de la política local per acompanyar els i les joves i donar respostes a les seves necessitats amb l'objectiu que ningú no es quedi sense estudiar per motius econòmics.

7. Manlleu i l'acompanyament a beques d'estudis postobligatoris

Context local i antecedents

Manlleu és un municipi de 20.804 habitants situat a la comarca d'Osona (Barcelona). La renda familiar disponible municipal és de 15,4 milers d'euros per habitant (Idescat, 2021), per sota tant de la mitjana comarcal (17,6) com de la mitjana del país (18,2). En relació amb el nivell de formació assolida, un 59,8% se situen en el primer segment d'educació secundària o en un nivell inferior. Aquest fet contrasta amb el 19,7% de la població del municipi que se situa en el nivell d'educació superior.

Pel que fa a polítiques educatives locals, Manlleu s'erigeix com un referent consolidat al territori. En aquest sentit, des de fa anys desenvolupa mesures a múltiples nivells per dotar la seva població jove de les màximes oportunitats educatives possibles. Així doncs, no és estrany que a banda d'un complet i actualitzat PEE (21-22) també disposin d'un Pla de Prevenció i Atenció a l'Absentisme i l'Abandonament escolar, d'un espai de noves oportunitats educatives i de diversos programes de mentoria, orientació i acompanyament, entre altres mesures i iniciatives.

Finalment, el PEE aglutina la majoria d'aquestes iniciatives i tracta de dotar-les d'un sentit col·lectiu, incloent-hi el projecte de suport en la sol·licitud de Beques per a estudis postobligatoris convocades pel Ministeri d'Educació i Formació Professional, ja que aquest àmbit concret queda fora de les competències municipals establertes al marc normatiu-legislatiu, però sobre el qual el municipi aposta per actuar de forma prioritària.

Què, Quan i Com

El projecte de suport en la sol·licitud de Beques per a estudis postobligatoris¹³ convocades pel Ministeri d'Educació i Formació Professional s'ofereix des del 2014 i pretén donar resposta als joves del municipi que no sol·liciten la beca per les complexitats burocràtiques i per desconeixement de com i per a què se sol·licita la beca. Des de la seva implementació la demanda ha estat creixent; l'any 2022 es va superar el centenar de sol·licituds (70 en primera fase i 35 en segona fase).

Es du a terme un acompanyament durant el procés de la tramitació a la sala d'informàtica de la biblioteca municipal per part de l'orientadora comunitària (i la col·laboració de l'orientadora laboral i el referent d'ocupació juvenil). El servei dura diverses setmanes i funciona amb cita prèvia. La difusió és un element clau per al desenvolupament del programa, de manera que el mateix servei s'encarrega d'informar del sistema de beques a través de la premsa, la pàgina web, les xarxes socials i de cartelleria. Igualment, es duen a terme tallers informatius per part de l'orientadora comunitària als centres educatius que ho demanen i, de forma anual, la mateixa orientadora fa una sessió informativa oberta a la ciutadania.

La difusió és un element clau per al desenvolupament del programa, de manera que el mateix servei s'encarrega d'informar del sistema de beques a través de la premsa, la pàgina web, les xarxes socials i de cartelleria.

---

¹³ Inicialment només era per a estudis no universitaris, i actualment s'ha diversificat la demanda i també s'ha estès el servei. Actualment inclou l'acompanyament a la beca per al primer any d'universitat, tot i que en menor mesura.

A més, també s'envien correus a les persones que es creu que poden voler-ho; les adreces de correu les faciliten els centres educatius.

Qui hi participa?

Les principals àrees implicades de l'Ajuntament són Educació i Ocupació (orientadora comunitària, orientadora laboral i referent d'ocupació juvenil), tot i que també hi participen altres serveis municipals, com ara l'OAC i la biblioteca (que cedeix l'espai).

Els objectius

El programa va dirigit a joves d'entre 16 i 30 anys que acaben o no l'ESO i volen accedir a cicles formatius (grau mitjà i superior), batxillerat, PTT o universitat. Històricament s'havia atès joves d'un perfil socioeconòmic majoritàriament baix, però amb els tallers als centres educatius s'ha diversificat el perfil, ja que el programa s'ha ampliat per atendre l'alumnat que vol sol·licitar beques per a cursar batxillerat, CF de grau mitjà i superior i universitat. Tot i això, aquest és un perfil de persones que, generalment, ja estan participant del circuit i ja han sol·licitat altres ajudes.

Aquest servei d'acompanyament parteix de tres objectius principals. El primer és acompanyar en el tràmit, per tal de treballar en la igualtat d'oportunitats i aconseguir que l'alumnat de Manlleu que ho necessiti pugui tramitar la beca. El segon objectiu és donar el coneixement necessari perquè els i les alumnes aprenguin a sol·licitar la beca autònomament i es familiaritzin amb el llenguatge que usa el ministeri de cara a les següents sol·licituds. Per acabar, el

tercer objectiu és informar de les beques, és a dir, aconseguir que tots els i les joves tinguin informació de l'existència de les beques i de les possibilitats per accedir-hi.

Els assoliments i èxits del programa

El programa té èxit tant en el seu funcionament com en els resultats. En aquest sentit, és clau la figura de l'orientadora comunitària com a principal agent impulsor i de coordinació entre les diverses àrees i agents implicats, tant de l'ajuntament com dels mateixos centres educatius, que demanen els tallers informatius i posen a l'abast de l'alumnat l'existència d'aquest servei. Així doncs, l'acompanyament del tràmit està ben dissenyat i disposa tant de l'espai acurat per a dur-lo a terme com dels mecanismes de difusió adequats, els quals s'han anat ampliant i millorant al llarg dels anys.

L'èxit i consolidació del programa queden palesos amb la creixent demanda del servei i l'adaptació del tràmit a aquesta demanda, que ha passat de fer un servei individualitzat a oferir una atenció de 4 joves per hora. D'aquesta manera, tothom que demana el servei rep l'acompanyament. En aquest sentit, un dels principals assoliments del programa és el recull de dades quantitatives (quantes persones han demanat el servei, segons el tipus de curs al qual volen accedir, i a quants se'ls concedeix la beca) i qualitatives (sobre els aspectes que funcionen i les propostes de millora per a la següent convocatòria), la qual cosa permet elaborar informes anuals –que queden recollits a la fitxa corresponent del PEE– i que serveixen com a base per a la realització de l'avaluació del programa.

Principals reptes de futur del projecte

- **Incrementar la difusió i reforçar els tallers informatius als centres educatius** per aconseguir una major demanda del programa.
- **Intentar anticipar-se a les dificultats burocràtiques** vinculades a la documentació que demanen des del Ministeri i al tràmit en si.
- **Millorar la difusió del procediment en dues fases** del tràmit, informant des dels centres educatius, i posant-hi més èmfasi durant al tràmit de la primera fase perquè no es quedin tramitacions a mitges.

Per saber-ne més...

Experiències similars

Els programes d'ajuts econòmics a l'escolarització no obligatòria de Molins de Rei, el Programa d'ajuts econòmics a l'escolarització de Vilafranca del Penedès, el sistema d'ajuts als estudis superiors del Prat de Llobregat i les Beques i ajuts per a l'estudi de Barcelona.

Enllaços d'interès

Difusió a través del web de l'ajuntament (<https://www.manlleu.cat/ca/>) i al portal www.elter.net.

8. Gavà i les beques Gavà Jove

Context local i antecedents

Gavà és un municipi de 46.931 habitants situat a la comarca del Baix Llobregat (Barcelona). La renda familiar disponible municipal és de 19,1 milers d'euros per habitant (Idescat, 2021), fet que situa el municipi una mica per sobre de la mitjana comarcal (18,9), relativament per sobre de la mitjana catalana (18,2) i per sobre de la majoria de municipis inclosos. En relació amb els nivells de forma-

ció assolida, un 43,7% de la població se situa al nivell de primera etapa d'educació secundària o inferior (els que se situen al nivell inferior són un escàs 16%) mentre que un 31,2% han assolit estudis superiors.

Pel que fa al desenvolupament de mesures per a la millora socio-educativa i la reducció de l'AEP, Gavà és un municipi altament compromès que presenta diverses iniciatives interessants. D'entre els programes dels quals disposen destaquen la comissió d'absentisme i el pla contra l'absentisme i l'AEP, el programa de mentoria socioeducativa, i La Xarxa de transició escola-treball. Tots aquests recursos s'articulen sota el paraigües del PEE. Finalment, és rellevant assenyalar que Gavà disposa d'un sistema municipal d'ajudes als estudis i a la mobilitat, fet força insòlit fins i tot entre els ajuntaments més compromesos.

Les beques Gavà Jove són ajudes econòmiques per a joves del municipi que estudien formació postobligatòria (incloent-hi els estudis universitaris) fora de la ciutat o que provenen de barris de fora del nucli urbà i, que en conseqüència, han de desplaçar-se amb transport públic. Aquest sistema d'ajuts és interessant perquè s'emmarca dins del Pla Local de Joventut, el qual aposta per la missió «d'aconseguir l'autonomia plena per part dels i les joves». En aquest context, des de l'àmbit educatiu es treballa per oferir els recursos necessaris perquè la mobilitat educativa no sigui un impediment per continuar estudiant a la postobligatòria.

Gavà és un municipi altament compromès que presenta diverses iniciatives interessants. D'entre els programes dels quals disposen destaquen la comissió d'absentisme i el pla contra l'absentisme i l'AEP, el programa de mentoria socioeducativa, i La Xarxa de transició escola-treball.

Què, Quan i Com

Al 2019 Gavà inicia el programa Beques Gavà Jove amb l'objectiu de donar suport econòmic per facilitar la mobilitat en transport públic als joves que cursin estudis postobligatoris. D'aquesta manera, es vol treballar perquè el fet d'estudiar a fora no sigui una barrera per a joves que no tenen recursos.

La sol·licitud de la beca consisteix en la presentació per part del o de la jove d'una instància amb totes les despeses associades a l'Ajuntament, des d'on es valoren i es validen els tràmits. Es fan fins a tres concessions a l'any en forma de dotació econòmica per cadascun dels títols «personals i intransferibles», segons si són de la Zona 1 (210 €) o de la Zona 2 (260 €). Els criteris per poder-hi accedir són: 1) estar empadronat a Gavà; 2) tenir entre 16 i 29 anys; 3) estar matriculat en un centre finançat amb fons públics o privats en una formació postobligatòria que no s'imparteixi al municipi, o estar matriculat en un centre educatiu de Gavà i realitzar les pràctiques a fora, o estar matriculat en un centre educatiu postobligatori

de Gavà, o residir a urbanitzacions que requereixen desplaçar-se amb transport públic; 4) no disposar d'una renda amb un llindar superior del que resulta seguint la fórmula que especifica la convocatòria¹⁴. A més, el programa també inclou un seguit d'accions vinculades a la difusió, la qual cosa és fonamental per arribar a aquell jovent que ho pot necessitar.

Qui hi participa?

El programa s'impulsa des de l'àrea de Joventut amb el suport comunicatiu de l'àrea d'Educació (per enviar la informació als centres). Com a agents col·laboradors hi ha els centres educatius i els equipaments i serveis de Joventut, així com l'àrea d'Administració de l'Ajuntament (que és qui gestiona les beques, en termes jurídics i administratius).

Els objectius

L'objectiu d'aquest programa és oferir una subvenció de mobilitat destinada al transport públic per als joves del municipi que estudien formació postobligatòria i s'han de desplaçar per a cursar-la per tal de garantir la seva autonomia. Les beques Gavà Jove van dirigides a joves d'entre 16 i 29 anys, amb una situació econòmica fràgil. Malgrat sigui una beca molt àmplia i amb un abast més important que altres beques existents, no és universal en tant que es prioritza dotar els joves que més ho necessiten en termes econòmics. No existeixen *subtargets*, més enllà de les diferències segons si la beca es atorga per un títol de zona 1 o de zona 2.

Assoliments i èxits del programa

El gran èxit del programa és la consolidació d'un sistema de beques que funciona de forma efectiva entre aquella població que la sol·licita. En aquest sentit, comença a ser un programa de referència, malgrat la poca trajectòria en termes temporals i, de fet, un dels grans assoliments és que les beques s'estan atorgant des del 2019 de forma continuada, amb adaptacions (durant la pandèmia van ampliar el concepte d'ajudes i es van destinar també a aparells electrònics) i sense que s'acabi esgotant tot el pressupost previst. En aquest sentit, el nombre de beneficiaris s'ha més que duplicat en quatre cursos, i s'ha arribat als 224 joves becats el curs 2021/22.

L'objectiu d'aquest programa és oferir una subvenció de mobilitat destinada al transport públic per als joves del municipi que estudien formació postobligatòria i s'han de desplaçar per a cursar-la per tal de garantir la seva autonomia.

---

¹⁴ $5 * IRSC + (1.500,00 € * (MUF - 1))$. L'IRSC (Indicador de Renda de Suficiència de Catalunya), establert a la Llei de pressupostos de la Generalitat anualment.

Principals reptes de futur del projecte

- **Reduir el nombre de tràmits anuals** a un de sol per minimitzar el volum de feina i les dificultats burocràtiques de gestió de sol·licitud i resolució de beques que afecten l'entramat administratiu de l'ajuntament.
- **Ampliar l'abast del programa** a través del reforç de la difusió i la simplificació del nombre de tràmits anuals que poden suposar barreres burocràtiques.
- **Seguir revisant l'existència d'una xarxa de transport públic efectiva** al municipi.
- Competencials, en tant que hi ha beques i ajuts que **es poden trobar als límits de la competència municipal** i poden generar situacions de conflicte entre administracions.

Per saber-ne més...

Experiències similars (incloent-hi experiències de subvenció a les extraescolars)

S'han considerat com a experiències similars tan programes de suport a la mobilitat educativa com programes d'ajuts a l'enriquiment de les activitats extraescolars. Això inclou: El programa de Beques Extraescolars i en llengua anglesa d'Arbúcies, el sistema d'ajuts de transport escolar del Consell Comarcal d'Osona, el sistema d'ajuts per al transport públic d'estudiants de Premià de Mar, els Ajuts per a les activitats d'estiu i extraescolars del Prat de Llobregat i les Beques i Ajuts per a l'estudi de Barcelona.

Enllaços d'interès

Web del programa: <https://www.gavaciuat.cat/es/beques-gav%25c3%25a0-jove>

Eix 5. Diversificació curricular i suport escolar

La importància dels aprenentatges individualitzats: ensenyaments adaptats i significatius per atendre la diversitat

La diversitat –en les seves múltiples expressions– és una de les principals característiques de les societats globalitzades i multiculturalment contemporànies. L'escola, com a institució mirall de la societat, no n'és una excepció. La diversitat i el seu abordatge dins de les aules ens permet entendre molts dels fenòmens escolars de primer ordre. No és estranya, doncs, la rellevància i l'atenció creixent que la diversitat ha anat guanyant com a preocupació prioritària dels sistemes educatius i, en conseqüència, el protagonisme que l'atenció a la diversitat ha anat prenent fins a instituir-se com un puntal central.

El punt de partida de l'atenció a la diversitat és tan complex com senzill: la necessitat de garantir el dret de tots els infants, joves i adolescents a poder gaudir d'una experiència escolar satisfactòria i desenvolupar una trajectòria educativa reeixida. Però, com podem aconseguir-ho? A partir de l'oferta d'un ventall d'aprenentatges diversos, progressius, adaptats i significatius. No tots els i les joves aprenen ni al mateix ritme ni de la mateixa manera. Així doncs, és imperatiu que les institucions escolars donin resposta a aquesta demanda i garanteixin que cap jove quedi exclòs de l'accés a una educació satisfactòria; i, en conseqüència, que es vegi empès a fugir de l'escola o a declinar continuar els estudis per la percepció d'impossibilitat de continuïtat. **Es garanteixen aprenentatges significatius i de qualitat per a la totalitat de l'alumnat independentment de l'itinerari formatiu triat? Els dispositius d'atenció a la diversitat atenen de forma completa –flexible i individualitzada– les necessitats socioeducatives de l'alumnat o, al contrari, són un factor de segregació interna i atempten contra les possibilitats de construir una trajectòria reeixida? Es garanteixen recursos de suport educatiu –gratuïts– que compensin les desigualtats d'aprenentatge?**

Per tal de donar resposta a aquestes qüestions guanyen rellevància dues línies d'acció en la integració de coneixements i ritmes: la diversificació curricular i el suport educatiu. Ambdues, si bé amb naturaleses lleugerament diferents, parteixen d'una mateixa lògica que consisteix a facilitar les eines necessàries per donar resposta a les diverses necessitats socioeducatives. Això ho poden fer bé

adaptant els continguts a l'aula o bé garantint espais fora d'aquesta que permetin equilibrar les diferents manifestacions de les desigualtats d'origen; ambdós recursos són molt rellevants en la seva dimensió de prevenció i reversió de les situacions d'AEP. Així mateix, suposen una aposta de clara compensació de les desigualtats i, per tant, una aposta per incrementar l'equitat al sistema.

En definitiva, facilitar i garantir l'assoliment d'hàbits i competències bàsiques, tant acadèmiques i cognitives com socials, és un aspecte clau a l'hora d'assolir que un major nombre de joves es mantinguin dins del sistema educatiu, de permetre la seva incorporació al món adult i, fins i tot, per a l'establiment d'itineraris de transició formativa i laboral amb majors garanties d'èxit.

L'estat de la diversificació curricular i el suport educatiu a Catalunya: molt espai de millora

La realitat de la diversificació curricular i el suport educatiu a Catalunya és molt heterogènia i complexa. De fet, ens trobem davant d'un camp àmpliament fragmentat i que ha suscitat debats educatius profunds. Sota el paraigües conceptual de la diversificació, innumerables iniciatives d'una molt diversa índole s'han constituït al

llarg dels anys. En aquest sentit, fins i tot algunes de les experiències històricament enteses com a pràctiques de diversificació curricular han repercutit de forma negativa en l'equitat del sistema. L'agrupament per nivells en podria ser un bon exemple, ja que provoca segregació en l'àmbit intern dels centres escolars; d'una banda, redueix les expectatives educatives d'aquells que presenten majors dificultats escolars i, d'altra banda, segmenta els itineraris educatius entre «bons estudiants i mals estudiants», fet que té repercussions clares en l'increment de l'AEP entre determinats col·lectius.

Tanmateix, l'àmbit de la diversificació curricular té un ampli marge per a l'actuació i la millora de les oportunitats educatives. Des del Departament d'Educació s'estableix el marc perquè els centres escolars puguin elaborar programes de diversificació curricular –per exemple, els anomenats projectes singulars– per als i les alumnes que necessiten una organització diferent dels continguts i dels criteris d'avaluació, amb contacte directe a l'àmbit pràctic amb activitats i/o entitats de fora del centre educatiu. Això ha de permetre a aquells i aquelles joves més desvinculats amb l'escola retrobar un punt de connexió i construir un nou «centre d'interès» que els permeti elaborar un nou marc de continuïtat educativa.

Finalment, trobem molts exemples a Catalunya de programes de reforç i acompanyament als aprenentatges que posen en relleu la millora clara de les competències cognitives, acadèmiques i socials. Aquests programes s'estableixen com a recursos compensatoris centrals que permeten no només el reforç escolar intensiu i la millora de la planificació de l'estudi sinó també apropar la cultura escolar, harmonitzar les seves necessitats als ritmes d'aprenentatge i establir un espai d'acompanyament subjectiu. Aquests són elements especialment rellevants en el cas d'alumnes amb situacions més vulnerables.

El rol dels municipis: garantir una educació d'èxit per a tothom

Els municipis i els centres educatius –escoles i instituts, però també altres agents i serveis socioeducatius locals– estan cridats a desenvolupar un rol central en la correcció i mitigació de les desigualtats socials. Per tal de liderar-ho des de l'esfera educativa, una de les estratègies erigides com a més efectives és la constitució de xarxes de suport educatiu. Garantir que els i les joves assoleixen les competències necessàries per al desenvolupament de la seva trajectòria escolar és fonamental. I per a l'acompliment d'aquesta tasca, existeix un bon repertori d'experiències d'èxit dutes a terme de cap a cap del territori.

Troblem molts exemples a Catalunya de programes de reforç i acompanyament als aprenentatges que posen en relleu la millora clara de les competències cognitives, acadèmiques i socials.

En el cas de la diversificació curricular, els ajuntaments i altres ens locals poden establir convenis amb el Departament d'Educació per desenvolupar programes d'escolarització «adaptada» que incloguin la realització d'activitats d'aplicació pràctica, que combinin l'acció formativa dins i fora dels centres. Aquesta és una aposta clara per reduir l'AEP i garantir circuits formatius flexibles i individualitzats.

En definitiva, els reptes municipals amb relació a la diversificació i el suport educatiu es poden resumir en dos grans objectius:

- 1** Impulsar, fomentar i proposar des de l'àmbit local **programes de flexibilitat i diversificació curricular** als centres d'educació secundària, possibilitant que tot l'alumnat tinguis accés a aprenentatges veritablement significatius. Per dur-ho a terme, cal garantir mecanismes que assegurin el compliment de determinats criteris d'equitat i que no es produeixin mals usos dels recursos que encobreixin pràctiques com l'agrupació per nivells o la derivació sistemàtica de l'alumnat en situació de vulnerabilitat a recursos externs.
- 2** Desenvolupar i potenciar programes locals **de suport escolar que donin respostes individualitzades a tots els infants, joves i adolescents**, especialment els provinents de col·lectius més vulnerables i aquells que presenten indicadors de risc d'AEP.

De forma general, cal apostar pel desplegament d'una autèntica estratègia municipal de suport educatiu, en coordinació amb els centres educatius, serveis externs i entitats del tercer sector, adreçada a garantir que tots i cadascun dels i les joves del municipi tinguin èxit educatiu i mantinguin la seva vinculació amb la institució escolar i el seu propi procés d'aprenentatge.

9. Mataró i el Pla de reforç escolar als centres educatius

Context local i antecedents

Mataró és un municipi situat a la comarca del Maresme (Barcelona) amb una població de 129.120 habitants. Segons l'Idescat (2021) la renda familiar disponible municipal és de 16,0 milers d'euros per habitant, per sota tant de la mitjana de la comarca (18,4) com de la de Catalunya (18,2). Pel que fa al nivell de formació assolida, un 53,8% dels estudiants es troben en el segment de la primera etapa d'educació secundària o inferior, un 20,8% en la segona etapa d'educació secundària i un 25,5% han assolit nivells d'educació superior (Idescat, 2019).

Si parlem d'educació i polítiques educatives, la capital del Maresme presenta una llarga tradició de pràctiques pioneres. De fet, al consistori mataroní l'avalua un ampli recorregut en matèria de polítiques d'equitat i qualitat educativa. En aquest sentit, i amb l'enfocament posat en la lluita contra l'AEP, Mataró disposa d'un ampli ventall de recursos: oficina d'orientació educativa, programa de mentoria educativa, projectes singulars d'acompanyament i diversificació curricular, i el centre de noves oportunitats, entre d'altres. D'entre aquests programes destaca, però, el pla de reforç educatiu sistemàtic que des del curs 2005/06 duen a terme a tota la ciutat –i des del curs 2022/23, també a centres concertats–.

El Pla de reforç educatiu de Mataró contempla tres programes diferents, tant a primària com a secundària: el reforç escolar; els tallers de català i els casals lingüístics. En tots els casos es tracta d'una activitat gratuïta i de participació voluntària.

Què, Quan i Com

El programa s'inicia al 2005, quan s'identifica un elevat nombre d'alumnat nouvingut de famílies amb nivell socioeducatiu baix i en un context de greu segregació urbana i escolar. Conseqüentment, apareix la necessitat de proporcionar accions públiques de reforç educatiu per tal de compensar les possibles situacions de desigualtat que se'n deriven entre aquest alumnat.

El pla s'articula en tres projectes paral·lels: 1) reforç de primària i secundària al llarg del curs (1.076 alumnes) a través d'una empresa contractada a concurs des de l'Ajuntament. Es tracta d'una intervenció directa amb l'alumnat de 4 hores i mitja setmanals a primà-

---

Mataró disposa d'un ampli ventall de recursos: oficina d'orientació educativa, programa de mentoria educativa, projectes singulars d'acompanyament i diversificació curricular, i el centre de noves oportunitats, entre d'altres.

---

ria i de 6 hores a secundària, fora de l'horari lectiu, però als mateixos centres educatius, i amb unes ràtios baixes per grup¹⁵; 2) els tallers de català (30 alumnes), que consisteixen en dues sessions d'una hora i mitja a la setmana des de principis de novembre fins a finals de maig en horari extraescolar i, en aquest cas, s'han de desplaçar al centre de referència que se'ls hagi assignat; 3) els casals lingüístics (60 alumnes), que s'inicien la setmana després d'acabar el curs escolar, tenen una durada de 4 setmanes i horari de dilluns a divendres de 10h a 13h. S'hi treballen la llengua, les habilitats relacionals i l'entorn des del lleure.

Qui hi participa?

S'impulsa des de l'àrea d'Educació de l'Ajuntament i hi col·laboren entitats del territori: el MEM (Moviment Educatiu del Maresme), els instituts i les escoles (que cedeixen l'espai i els quals assignen una persona referent de cada curs), els tutors d'aula d'acollida i els tècnics (de la Generalitat) de llengua, cultura i cohesió social (per als tallers de català), i la inspecció educativa.

Els objectius

Aquesta política va destinada a tot l'alumnat que presenta necessitats educatives específiques, tant de primària com de secundària, seleccionat segons el criteri del professorat del centre educatiu. El PEE té 5 grans objectius i el reforç entra dins del primer d'aquests objectius: «contribuir a la millora dels nivells d'escolarització i èxits acadèmics» i, dins d'aquest gran objectiu, respon al subobjectiu d'«incentivar el suport i promoció d'extraescolars a tot l'alumnat». Els tallers de català i els casals lingüístics responen a l'objectiu de

---

¹⁵ Les ràtios són de màxim 6 alumnes a primària i de màxim 8, 10 i 12 a secundària, en funció de si són de 1r i 2n, 3r o 4t, respectivament.

«millorar la presència i l'ús social de la llengua catalana com a llengua compartida i de cohesió en un marc de respecte i valoració de la llibertat lingüística», i dins d'aquest, el d'actuar en la «promoció de l'ús social de la llengua catalana com a llengua de cohesió».

D'altra banda, des que Mataró participa al pla pilot de la NOE també es contempla aquest tipus de mesura, en el marc de la promoció i millora dels resultats educatius com una manera d'incentivar que l'alumnat continuï els seus estudis.

Els assoliments i èxits del programa

Els principals èxits del programa es vinculen, d'una banda, amb el format del recurs de reforç, que està present a cada centre i això permet un nivell més elevat de concreció i treball individual i personalitzat amb l'alumnat. És un programa amb una atenció molt singularitzada i aquest és el principal èxit que té el programa, juntament amb el funcionament a través de ràtios baixes, que garanteix una major eficàcia i qualitat del servei. A més, el disseny des d'aquesta triple línia permet donar cobertura des de diferents angles i de caràcter complementari.

D'altra banda, tot i que no es du a terme una avaluació sistematitzada que permeti valorar la millora sobre l'AEP, les empreses que han gestionat el reforç sempre han apuntat que el recurs és molt valorat, tant per famílies com per centres educatius. Una mostra d'aquest èxit es fa plausible amb la demanda continuada dels centres i de les famílies per a accedir-hi.

Principals reptes de futur del projecte

- Consolidar el sistema de graella genèrica que reculli dades anònimes de l'alumnat, amb la finalitat de facilitar la feina dels tutors i que permeti **avaluar** l'èxit del programa. Paral·lelament, **insistir en les possibilitats d'acció d'Inspecció**, com agent vàlid per reclamar les dades, enfront de les limitacions del nivell municipal.
- Incrementar els recursos econòmics per poder **arribar a més persones** i cercar estratègies que permetin ampliar aquest abast, com ara la incorporació de la concertada al programa.
- Reforçar les accions de control d'assistència dels monitors i les hores destinades a fer coordinació amb el referent de cada centre per tal de garantir la **continuitat de l'alumnat**. Es proposa seguir amb la línia d'informar els adolescents i les famílies de la importància d'assumir la responsabilitat d'assistir-hi, en tant que hi ha places limitades i els criteris d'assistència donen l'opció que altres puguin entrar-hi.

És un programa amb una atenció molt singularitzada i aquest és el principal èxit que té, juntament amb el funcionament a través de ràtios baixes, que garanteix una major eficàcia i qualitat del servei.

Per saber-ne més...

Experiències similars

Tallers de suport a la promoció de l'èxit escolar del Prat de Llobregat, els projectes d'acompanyament educatiu a Esplugues del Llobregat, el projecte Enxaneta al Consell Comarcal d'Osona, el programa Dyned de Cornellà de Llobregat i el programa Projecta't del Consorci d'Educació de Barcelona.

Enllaços d'interès

Web del PEE: <https://www.mataro.cat/ca/temes/educacio/16/pla-educatiu>

Notícies vinculades: <https://www.mataro.cat/ca/actualitat/noticies/2021/mataro-incrementa-el-reforc-escolar-els-tallers-de-catala-i-la-capacitacio-digital-de-les-families-en-el-marc-del-pla-educatiu-d2019entorn>

El consistori de Castelldefels és un bon exemple de constància en la lluita contra l'AEP: des del 2001 treballa per l'acompanyament i l'adaptació curricular com a mesures contra l'absentisme i l'AEP i actuant com a pont entre els centres educatius i l'entorn empresarial.

10. Castelldefels i el Projecte Eslora

Context local i antecedents

Castelldefels és un municipi de 67.226 habitants situat a la comarca del Baix Llobregat (Barcelona). La renda familiar disponible municipal és, segons l'Idescat (2021), de 21,6 milers d'euros per habitant, fet que la situa molt per sobre tant de la mitjana de la comarca (18,9) com de la mitjana catalana (18,2). Aquesta dada està en concordança amb el nivell de formació assolida: un escàs 32,4% se situa en el segment de la primera etapa d'educació secundària o inferior mentre que un notable 41,4% ha assolit el nivell d'estudis superiors.

El consistori de Castelldefels és un bon exemple de constància en la lluita contra l'AEP: des del 2001 treballa per l'acompanyament i l'adaptació curricular com a mesures contra l'absentisme i l'AEP i actuant com a pont entre els centres educatius i l'entorn empresarial. Per exemple, des de l'ajuntament van «aprofitar» l'oportunitat propiciada pel context de la pandèmia per elaborar el Pla Contra l'Absentisme, juntament amb inspecció educativa i centres educatius.

En aquest escenari, el Projecte Eslora apareix fa aproximadament una dècada i es consolida com un programa de diversificació cur-

ricular que, partint del PEE d'un ajuntament altament sensibilitzat respecte a les desigualtats educatives, intenta donar resposta a una necessitat compartida pels agents socioeducatius de la ciutat: assolir que tot l'alumnat del municipi pugui dotar de continuïtat la seva trajectòria educativa de forma reeixida.

Què, Quan i Com

El programa sorgeix com a resposta a la demanda dels instituts públics d'ESO d'aplicar estratègies d'atenció a l'alumnat que en cobreixi les necessitats educatives en l'assoliment dels objectius de l'etapa, mitjançant una organització de continguts i matèries del currículum diferent a l'establerta amb caràcter general i una metodologia específica i personalitzada. Aquest programa pretén revertir situacions d'AEP i facilitar l'assumpció de competències bàsiques que els permeti incorporar-se al món adult, els doti de recursos per accedir a la vida laboral amb igualtat d'oportunitats i els possibiliti obtenir el graduat.

El programa s'inicia el curs 2011-2012 mitjançant una adaptació curricular dels continguts de segon cicle de l'ESO amb l'estada en una entitat o empresa municipal durant un màxim de 10 hores setmanals entre gener i maig. La tria d'entitats es realitza després d'haver fet una sessió d'orientació prèvia a l'alumnat per conèixer els seus interessos; també es proporciona una càpsula formativa prèvia a l'inici del programa amb el suport de Promoció Econòmica per donar a conèixer els recursos educatius i formacions ocupacionals

existents. L'alumnat disposa d'una persona referent de l'empresa i del tutor de l'institut que els fa el seguiment, a més del seguiment que realitza l'Ajuntament per valorar el projecte. Es facilita la comunicació entre ambdós agents implicats i es fan dos actes de cara a la comunitat educativa: un de presentació del projecte a famílies, entitats i persones interessades, i un de reconeixement, en finalitzar el curs. A més, des de l'àrea d'Educació es fa una reunió mensual en el marc del PEE on es treballa en xarxa¹⁶ per fer un seguiment. Finalment, cada institut del municipi disposa de 10 places al projecte Eslora.

Qui hi participa?

Hi participen l'àrea d'Educació, l'àrea de Participació Ciutadana, l'àrea de Cultura, l'àrea de Promoció Econòmica, l'àrea de Medi Ambient, l'Arxiu municipal, l'àrea d'Esports, Serveis Socials, Policia Local, els centres educatius d'educació infantil i de primària i diverses empreses del municipi.

Els objectius

El programa va dirigit a alumnat de 3r i 4t d'ESO que presenta dificultats dins l'aula amb el currículum ordinari. L'objectiu principal consisteix a adaptar els continguts curriculars de manera que permeti a l'alumnat realitzar una estada a una empresa o entitat municipal que l'apropi al món laboral i el motivi per continuar estudiant, finalitzar l'ESO i fer una transició educativa cap a un itinerari formatiu adient. El projecte té diversos objectius específics, com ara afavorir la maduresa intel·lectual i humana necessària per executar funcions relacionades amb el món laboral o adquirir competències bàsiques en un determinat sector laboral a partir d'un treball real dins d'una empresa, tot plegat vinculat a la idea que treballant s'aprèn i es potencien els valors humans, morals i socials i que l'experiència facilita l'orientació¹⁷.

Els assoliments i èxits del programa

La consolidació del projecte amb 10 anys de trajectòria i l'àmplia participació de tots els instituts del municipi mostra un clar èxit del projecte. En aquest sentit, les avaluacions indiquen que el 95% de l'alumnat finalitza el projecte, la qual cosa li permet acreditar l'ESO

---

¹⁶ Hi participen centres educatius, amb Promoció Econòmica, Joventut, Inspecció, EAP i la mateixa àrea d'Educació.

¹⁷ Consulteu el web de referència als "enllaços d'interès" dins de la fitxa final de l'experiència "Per saber-ne més".

L'objectiu principal consisteix a adaptar els continguts curriculars de manera que permeti a l'alumnat realitzar una estada a una empresa o entitat municipal que l'apropi al món laboral i el motivi per continuar estudiant, finalitzar l'ESO i fer una transició educativa cap a un itinerari formatiu adient.

---

o realitzar una transició educativa a una formació postobligatòria ajustada a les seves motivacions.

D'altra banda, un dels principals assoliments és la implicació de diversos agents municipals i empresarials, molts dels quals s'han fidelitzat com a agents col·laboradors des de fa anys. A més, les entitats municipals incorporades arran de la pandèmia, com escoles bressol o de primària, comparteixen àmpliament l'objectiu del projecte i fan molt bons acolliments, en tant que disposen d'eines per treballar les necessitats d'aquest alumnat.

Finalment, l'elaboració d'una avaluació anual presentada als centres educatius suposa un gran assoliment del programa, en tant que permet mesurar l'impacte reeixit d'aquest projecte i conèixer el grau de satisfacció tant de l'alumnat com de les entitats col·laboradores¹⁸.

---

¹⁸ Específicament, les valoracions de l'alumnat (2021-22) apunten que el 100% recomana l'experiència; el 60% la valora com una experiència molt positiva; el 50% afirma que els ha permès millorar el rendiment escolar; el 96% tornaria a fer el projecte Eslora; i el 48% vol acabar l'ESO i fer un Grau Mitjà. D'altra banda, quant a les entitats i empreses participants (2021-22), confirmen que el 100% tornaran a col·laborar en el projecte; el 79% considera que ha estat una experiència molt positiva; i el 63% està molt satisfet amb l'experiència del projecte.

Principals reptes de futur del projecte

- **Consensuar uns criteris comuns d'avaluació** de les assignatures per part dels centres educatius de forma anticipada entre el professorat i **reforçar la formació i la tasca pedagògica** d'explicar als centres el projecte Eslora.
- Seguir **fent pedagogia i explicar bé el projecte Eslora a les empreses** presentant-lo com un projecte de prevenció de l'AEP per facilitar la comprensió de l'objectiu i funcionament del projecte.
- **Millorar el seguiment i la comunicació** per part dels tutors del projecte per tal d'evitar situacions de dificultats en la continuïtat de l'alumnat absentista.
- Apostar per l'**increment del pressupost** per al programa i la consegüent contractació de més personal per tal d'ampliar el seu abast.

Per saber-ne més...

Experiències similars

Projecte Cruïlla de Badia del Vallès, el projecte IntersECCions del Prat de Llobregat, programa Punt de Partida de Vic, La Xarxa d'innovació educativa de Viladecans i el programa ENGINY de Barcelona.

Enllaços d'interès

Web del programa: https://www.castelldefels.org/ca/guiaEducativa/doc_generica.asp?dogid=2149

Eix 6. Recursos de noves oportunitats educatives

La importància de les noves oportunitats: itineraris flexibles per a la reconstrucció dels vincles escolars

Les escoles, els programes i els centres de noves oportunitats constitueixen avui en dia una peça imprescindible per entendre l'actual escenari educatiu. En aquest sentit, les noves oportunitats cobreixen un buit central en el sistema d'educació formal, s'estableixen com iniciatives molt efectives davant de processos d'AEP i ens ofereixen resposta a qüestions àmpliament complexes com les

següents: què fem amb l'alumnat que sent que «l'escola no és per a ell/a»? **Com garantim la reversibilitat en les situacions definides socialment com de «fracàs escolar»? De quina manera podem construir una definició alternativa –i personalitzada– d'èxit escolar que inclogui tothom?**

Quan parlem de noves –o segones– oportunitats no podem parlar d'un model únic. La seva configuració i articulació és àmpliament heterogènia i respon, fonamentalment, a les particularitats de cada territori concret, encara que neixen i s'articulen d'acord amb un mateix objectiu compartit: ajudar els i les joves en situació o risc d'AEP a revincular-se amb el seu procés d'aprenentatge. Així doncs, aquesta tipologia de centres i programes garanteixen, tal com el seu nom assenyala, noves oportunitats educatives, laborals i socials a aquells joves –majoritàriament en situació de vulnerabilitat social– que demanden noves formes i vies d'aprenentatge i formació.

Partint d'aquest objectiu comú i de l'heterogeneïtat d'apostes organitzatives, curriculars i institucionals existents arreu del territori, diversos elements comuns ens permeten establir les línies mestres d'un «bon» model de noves oportunitats. Alhora, ens serveixen per destacar-ne les particularitats i especificitats, aspecte clau per entendre'n la rellevància. Aquests aspectes són:

- La **constitució d'itineraris formatius flexibles i personalitzats** articulats al voltant de centres d'interès i aprenentatges significatius.
- Un **currículum escolar** que combina de manera equilibrada formació teòrica i competencial amb formació pràctica; que ofereix una formació amb «significat».
- L'establiment **d'equips docents compromesos** amb l'orientació i l'acompanyament subjectiu –educatiu, però també vital– que s'erigeixen com a referents positius i de proximitat.
- El **reconeixement de les subjectivitats** i de la necessitat de posar el focus en el vincle, reconeixent les condicions objectives i subjectives, materials i simbòliques, que els han portat a abandonar els estudis.
- L'aposta decidida de **posar l'alumnat al centre** i articular les decisions de centre o programa sobre la base d'escoltar el jovent i les seves necessitats.

Aquestes són les dimensions centrals dels programes i escoles de noves oportunitats, les quals si bé depenen de cada institució particular (i poden ser enteses i, encara més important, aplicades de forma molt desigual), comporten un pas endavant en la incorporació de més criteris d'equitat al panorama educatiu, en general, i en la lluita contra l'AEP, en particular. De la mateixa manera, aquestes institucions actuen com a paracaigudes per a molts i moltes joves que, sense la seva acció, es veurien abocades a la impossibilitat de reprendre la seva trajectòria educativa.

L'estat de les noves oportunitats educatives a Catalunya: fent-se un lloc entre la precarietat i la institucionalització

En els darrers anys les escoles i programes de noves oportunitats han anat ocupant un espai cada cop més central com a recurs en la lluita contra l'AEP, així com en la consecució d'un sistema educatiu equitatiu i just. En aquest sentit, d'ençà de la seva aparició a inicis dels 2000, la seva presència a casa nostra s'ha multiplicat de forma exponencial. Actualment, uns vint anys després, són milers els i les joves que s'aixopluguen sota el model d'aquestes escoles. I aquesta xifra és encara més gran si considerem els programes de noves oportunitats que, sense constituir-se com a escola o centre, s'estan nodrint d'aquest model d'actuació per donar resposta a les necessitats dels i les joves del seu territori. Dit d'una altra manera, no podem entendre la realitat de l'educació a Catalunya sense considerar les noves oportunitats com un puntal clau.

Malgrat la seva rellevància creixent, el model de noves oportunitats a Catalunya és encara avui en dia precari. Aquesta precarietat s'explica per dos motius: per la insuficient cobertura a una demanda en constant augment i per les condicions, tant econòmiques com personals i administratives, a partir de les quals les institucions que hi treballen han de portar a terme la seva tasca. De fet, com a exemple, l'àmplia majoria de centres i programes de noves oportunitats a Catalunya són gestionats per entitats del tercer sector sense ànim de lucre que desenvolupen la seva tasca mitjançant subvencions anuals no garantides. A més, molts d'aquests centres i programes no gaudeixen de reconeixement formal com a part integrant del sistema educatiu.

Un fet clau en la consolidació i reconeixement d'aquesta tipologia de centres és el sorgiment de la «red espanyola de escuelas de segunda oportunidad», on sis institucions catalanes participen des de la seva (co)creació. El rol d'aquesta xarxa és clau per diversos aspectes: en primer lloc, ha permès establir unes directives clares d'acreditació; en segon lloc, ha generat l'aparició d'espais de reflexió entre les diverses institucions que en formen part i dels aprenentatges que se'n desprenen; en tercer i darrer lloc, ha incrementat la seva capacitat d'interlocució política i el seu reconeixement com a interlocutors vàlids. Tanmateix, amb la constitució de La Xarxa no és suficient. De fet, iniciatives com l'escola municipal de noves oportunitats de l'ajuntament de Barcelona o la de Vila-decans, així com altres programes com el Clau de Pas, no estan incloses dins La Xarxa, si bé, també els podem considerar bones pràctiques en aquest model.

Cal, doncs, que s'aposti per ampliar l'oferta de places d'aquests centres i programes –de forma controlada i sense perdre de vista els elements comuns del model exposats anteriorment–, reconèixer la seva funció, establir les seves condicions i connectar aquestes institucions i programes amb la resta d'itineraris i recursos formatius reglats i no reglats del territori. Sense que el model «mori d'èxit» ni caigui en lògiques perverses, cal garantir que els i les joves d'arreu de Catalunya puguin disposar de programes de noves oportunitats.

El rol dels municipis: un espai de reconeixement

L'objectiu de les escoles i programes de noves oportunitats és clar: integrar-se de forma sistemàtica, però mantenint la seva autonomia organitzativa, en el marc d'una política educativa compromesa a posar l'equitat al centre de la seva acció. Dit d'una altra manera,

---

Un fet clau en la consolidació i reconeixement d'aquesta tipologia de centres és el sorgiment de la «red espanyola de escuelas de segunda oportunidad», on sis institucions catalanes participen des de la seva (co)creació.

---

viure un procés d'integració respectuosa i no estandarditzada que connecti amb la realitat i necessitats dels i les joves, però també de la realitat educativa, laboral i social del territori. Per fer això realitat, l'àmbit municipal i la política local pot jugar un rol cabdal: l'administració de proximitat és la més preparada per gestionar situacions de complexitat tan elevada i integrar-les dins del seu teixit municipal.

Sense anar més lluny, la vinculació estreta i constant dels centres de noves oportunitats amb el context territorial i, especialment, el seu teixit empresarial, és un exemple clau a l'hora de garantir transicions al mercat laboral progressives, reals i estables. És per això que cal reforçar la connexió de les noves oportunitats amb l'acció municipalista.

Finalment, les escoles municipals de noves oportunitats existents al territori són un excel·lent exemple de com, des de la política local, es pot articular i apostar per models reeixits de reintegració educativa i transicions coherents al mercat laboral. Alhora, són la prova viva de la possibilitat real d'idear serveis de ciutat que donin resposta articulada a les necessitats del territori, mentre compensen els entorns de major vulnerabilitat, on hi ha més presència del fenomen de l'AEP.

11. El Consell Comarcal d'Osona i el projecte Clau de Pas

Context local i antecedents

Osona és una comarca de la província de Barcelona amb una població de 154.559 habitants, la capital de la qual és Vic, amb 47.319 habitants. La renda familiar disponible de la comarca és de 17,6 milers d'euros per habitant (Idescat, 2021), molt lleugerament per sota de la mitjana catalana. Segons les dades de l'Idescat (2021), el nivell de formació assolida pels majors de 16 anys és d'un 58,85% en la primera etapa d'educació secundària o inferior mentre que el percentatge de població situada en el nivell dels estudis superiors se situa al voltant del 27,5%.

La comarca d'Osona té com a principal òrgan rector en matèria d'educació el Consell Comarcal d'Osona. Aquest aplega una àmplia experiència desenvolupant projectes educatius de rellevància al territori com el Projecte Enxaneta (en col·laboració amb la UVic) o el

programa de Noves Oportunitats Educatives (en col·laboració amb la Diputació de Barcelona). Alhora, les iniciatives que es despleguen des del Consell Comarcal serveixen per posar en relleu la capacitat d'incidència d'aquests òrgans com a «aglutinadors» d'esforços d'aquells municipis més petits. Tasques en l'àmbit de l'atenció de les necessitats socioeducatives, del transport o els menjadors escolars o de l'acompanyament educatiu en són un gran exemple.

En aquesta línia, en el marc del NOE 4.10 el Consell Comarcal d'Osona ha desenvolupat la creació de programes de noves oportunitats amb una alta capacitat d'incidència en la realitat dels i les joves del territori. El projecte Clau de Pas, amb presència tant a Vic com a Manlleu, n'és un exemple. Aquests programes posen l'accent en el disseny de propostes per oferir itineraris educatius a mida i intervenir de forma directa en la reducció de l'abandonament escolar prematur a la comarca.

Què, Quan i Com

El projecte Clau de Pas pretén que cap jove d'entre 16 i 24 anys, independentment de la seva situació econòmica, social, educativa o

---

El Consell Comarcal d'Osona ha desenvolupat la creació de programes de noves oportunitats amb una alta capacitat d'incidència en la realitat dels i les joves del territori. El projecte Clau de Pas, amb presència tant a Vic com a Manlleu, n'és un exemple.

---

legal, es quedi sense accedir a formació i, alhora, millorar les seves oportunitats laborals de futur per evitar que acabin en sectors professionals precaris, poc qualificats i, sovint, irregulars. El programa s'inicia el curs 2019 i es desenvolupa en dues fases diferenciades. La primera part del programa està composta pels blocs d'orientació i de competències transversals, i la segona inclou totes les competències tècniques. També fan algunes unitats formatives pròpies de l'FP, FOAL i formació per a les empreses. Finalment, realitzen altres activitats formatives, com un projecte transversal o diversos tallers específics. En els seus dos cursos d'existència han atès al voltant de 40 joves de forma integral i han prestat serveis de seguiment i acompanyament a uns 30 joves més.

Qui hi participa?

El programa Clau de Pas està finançat per la Diputació de Barcelona i coordinat pel Consell Comarcal d'Osona. Així mateix, hi participen de forma activa els ajuntaments de les ciutats on el programa es desenvolupa (Vic i, des de fa un any, Manlleu) així com altres serveis de rellevància territorial com Educació i Joventut.

Els objectius

El programa va dirigit a qualsevol jove d'entre 16 i 24 anys sense estudis postobligatoris que vulgui (re)connectar-se amb el seu procés educatiu. L'objectiu principal és retornar els i les joves al sistema educatiu. No obstant això, no és un objectiu de blanc o negre: si s'aconsegueix una inserció laboral amb condicions d'estabilitat i sense precarietat també es considera un èxit –sempre seguint la lògica que cal continuar formant-se. En aquesta línia, per evitar trajectòries discontinües i situacions de desvinculació, el projecte du a terme un seguiment. D'altra banda, es defineix el subobjectiu d'orientar i acompanyar joves vulnerables.

Els assoliments i èxits del programa

L'èxit atribuït al programa s'explica per cinc elements principals. Primerament, han aconseguit que alguns dels i les joves del primer any del servei arribin a matricular-se a un programa de formació dual i es preveu mantenir i incrementar les xifres al segon any; en segon lloc, són un referent per a les persones sense documentació en clau formativa; en tercer lloc, tenen molt marge de millora i ho demostren mitjançant la inclusió de modificacions al disseny any rere any; en quart lloc, omplen un espai, un buit, al panorama de

programes; finalment, com a servei han creat un sistema d'avaluació propi partint d'una bateria d'indicadors àmplia que els permet funcionar amb un sistema d'avaluació interna, mentre no disposen de cap mecanisme d'avaluació extern.

Principals reptes de futur del projecte

- Vincular les formacions amb l'empresa, que permeti fer **formacions «a mida»**, malgrat la complexitat de la tasca.
- Treballar per assolir la **paritat de gènere** a partir del foment d'aquest tipus de recursos entre les dones, les quals no acaben d'accedir-hi.
- Apostar per estratègies que permetin **arribar a tot el jovent** que ho necessita i que permetin cobrir l'excés de demanda actual.
- Intensificar i adequar els mètodes de seguiment per **adaptar-se a les situacions de vulnerabilitat** i fragilitat educativa.
- Trobar l'equilibri entre una «formació completa» i una «formació assumible» o equilibrada, especialment tenint en compte el perfil educativament tan fràgil dels usuaris del programa. Per aquest motiu, els responsables es troben en la discussió constant entre mantenir cursos llargs o reduir les hores de formació per ser més progressius i poder destinar més temps a orientació i acompanyament.

Per saber-ne més...

Experiències similars

El projecte del SOC Start Noves Oportunitats –present a diverses ciutats catalanes com Barberà del Vallès–, el programa de Noves Oportunitats Educatives del Prat de Llobregat i el programa Reprèn Pro de Barcelona.

Enllaços d'interès

Web del programa: <https://osonajove.cat/clau-de-pas/>

12. Viladecans i l'Escola Municipal de Noves Oportunitats

Context local i antecedents

El municipi de Viladecans se situa a la comarca del Baix Llobregat (Barcelona) i presenta una població de 66.707 habitants. Segons l'Idescat (2021), la renda familiar disponible municipal és de 17,5 milers d'euros per habitant, fet que la situa lleugerament per sota de la mitjana comarcal (18,9) i de la mitjana de municipis catalans (18,2). Finalment, el nivell de formació assolida es distribueix seguint els següents percentatges: un 47,7% es troben en la primera etapa d'educació secundària o inferior, un 24,5% en la segona etapa d'educació secundària i un 27,7% han assolit nivells d'educació superior.

L'Ajuntament de Viladecans fa més de tres dècades que treballa per la millora de l'èxit educatiu. Per exemple, és un dels municipis referents en la guia pràctica d'implementació de l'FP Dual als municipis (Observatori de l'FP de la Fundació BCN, 2022). La ingent quantitat de dispositius, programes i mesures dels que disposen a escala municipal són un excel·lent exemple de com articular accions decidides i enfocades a la millora del conjunt de la ciutadania. El Pla Local per a la Millora de l'Èxit Educatiu, el Servei Local de Transició Escola-Treball, el programa de Talent a les Aules, el Projecte de diversificació curricular Òrbita o l'Escola de Noves Oportunitats són algunes de les mesures contra l'AEP desenvolupades al municipi.

L'Escola de Noves Oportunitats apareix dins del Servei de Formació i Ocupació municipal, però és tot l'Ajuntament qui treballa per aquest èxit educatiu de forma transversal i interdepartamental com a aposta política i de manera enfocada a la promoció del desenvolupament local de la ciutat. En aquest sentit, aquesta aposta no només es vincula amb la voluntat de millorar la qualificació professional dels ciutadans de Viladecans, sinó també de millorar la seva ocupabilitat amb l'objectiu d'afavorir la inserció al mercat de treball i el foment de l'ocupació de qualitat.

Tot això contempla el desplegament d'un catàleg de serveis que va més enllà de la població jove i que implica les àrees d'Educació, Promoció Econòmica, Promoció de l'Emprenedoria i Serveis Socials. L'educació dels i les joves i la lluita contra l'atur són àmbits prioritaris d'acció política de l'Ajuntament de Viladecans.

Què, Quan i Com

L'ENO sorgeix l'any 2021 per donar resposta a les persones d'entre 16 i 24 anys que han abandonat prematurament els estudis, amb manca de formació i unes competències bàsiques i transversals limitades, la qual cosa dificulta l'accés al mercat laboral. Actualment disposa d'uns 108 joves matriculats i matriculades. El projecte s'articula a través de quatre espais de transició dins de l'ENO segons les necessitats i interessos de cadascú: Fase 1. «Informa't: desperta la curiositat»: és la fase d'acompanyament a través d'una entrevista personalitzada i una exposició visual interactiva; Fase 2. «Coneix-te: reflexiona sobre el teu mapa»: és la fase d'acollida i avaluació pedagògica de cada jove, on es desenvolupa el pla de treball; Fase 3. «Forma't: explora els teus interessos»: es desenvolupa el pla de treball i es realitza l'acompanyament integral a través de tutories per-

---

L'Ajuntament de Viladecans fa més de tres dècades que treballa per la millora de l'èxit educatiu. Per exemple, és un dels municipis referents en la guia pràctica d'implementació de l'FP Dual als municipis (Observatori de l'FP de la Fundació BCN, 2022).

---

sonalitzades i grupals¹⁹; Fase 4. «Actua: Lidera el teu propòsit», on es facilita el procés de transició cap al propòsit i es dona suport en el procés de decisions amb seguiment i servei de reforç puntual.

Qui hi participa?

El projecte és municipal. El principal impuls és de la Comissió ENO, liderada pel Servei de Formació i Ocupació (línia estratègia de formació i treball per a joves) i en la qual participen els departaments municipals d'Educació, de Joventut i de Serveis Socials. Hi participen també els departaments municipals d'Esports, Salut i Consum o Cultura i les empreses col·laboradores. També hi està implicada tota la comunitat educativa (Xarxa de Transició Escola-Treball [XTET], Xarxa d'Innovació Educativa [XIE], Taula de Formació Professional) i altres agents socials (entitats socials, culturals i associacions de barri). Hi ha col·laboració puntual de la Generalitat per mitjà dels centres educatius (derivacions) i amb la DIBA (per explicar el projecte).

Els objectius

L'ENO va destinada a joves que han abandonat l'educació obligatòria o postobligatòria, que tenen entre 16 i 24 anys i que estan en situació de vulnerabilitat i risc social. Té l'objectiu de crear un recurs

---

¹⁹ L'oferta formativa d'aquesta fase s'estructura en sis itineraris (segons si són per aconseguir el GESO, per l'accés CFGM, si són itineraris professionals o itineraris destinats a l'acollida de persones nouvingudes), on es contracten professionals externs per cadascun dels mòduls.

de model propi que permeti ampliar les oportunitats socioeducatives del jovent, amb un procés intensiu d'orientació i una metodologia d'intervenció flexible, integral i amb una visió de l'educació de 360° en col·laboració amb diversos agents, per assolir l'èxit dels itineraris educatius i formatius escollits. Els objectius específics estan desglossats al programa i segueixen la voluntat d'incorporar una perspectiva global, una formació integral i una atenció personalitzada.

Els assoliments i èxits del programa

Un dels grans assoliments és la capacitat del programa per arribar a un gran nombre de joves a través de la difusió i la prospecció inicial. En certa manera, està actuant com un observatori de les mancances, dificultats i situació de la població juvenil amb una formació més feble.

D'altra banda, el percentatge d'inserció educativa i laboral està per sobre de les expectatives inicials²⁰. En aquest sentit, **la metodologia utilitzada es considera el punt més fort del projecte: tant per la matrícula viva (oberta tot l'any), com per la metodologia de la Fase 2 que avalua les competències de l'alumnat a través d'entrevistes personals, amb treball grupal intensiu durant una setmana, i amb el mapa personal final.** En aquest sentit, la seva estructura integra tots els programes i recursos que es desenvolupen en el marc de la línia estratègica de Formació i Treball per a Joves dels Serveis de Formació i Ocupació. També es troba relacionada amb la comunitat educativa de la ciutat per establir sinergies i fer possible l'acompanyament i seguiment de l'alumnat que es deriva directament dels centres.

L'equip tècnic del projecte realitza una avaluació contínua a través de la coordinació periòdica, on es recullen els indicadors i es fan informes avaluatius. A més, cada semestre el Sistema de Gestió de Qualitat del Servei de Formació i Ocupació en realitza una avaluació.

En definitiva, l'èxit principal de l'ENO es vincula amb el fet que sigui un projecte propi de model singular i adaptat a les nece-

ssitats i particularitats de Viladecans. En aquest sentit, una mostra il·lustrativa de l'èxit del programa és el reconeixement concedit per la Fundació Pi Sunyer com a bona pràctica innovadora.

---

²⁰ El 63% dels i les joves que han participat a l'ENO han continuat estudiant (40%) o han iniciat la inserció laboral (23%).

Principals reptes de futur del projecte

- **Continuar treballant en xarxa** i treballar amb els canals i als espais on són els i les joves, més enllà dels instituts, per millorar la detecció: reforçar la tasca dels orientadors, dels educadors de carrer, de les xarxes socials i fer xerrades amb testimonis.
- Destinar més esforços a l'**ampliació de les empreses col·laboradores**.
- Fer una **bona planificació** per complir amb la llei de contractes pels tallers i amb tots els **aspectes burocràtics** propis d'una administració pública municipal per evitar les dificultats vinculades a la flexibilitat del projecte. Plantejar la viabilitat de disposar de més personal funcionari als pressupostos per garantir una major estabilitat de l'equip pedagògic.
- Seguir avançant en la **construcció del projecte basat en el co-neixement basat en l'experiència**.
- Millorar la manera **com traslladar el projecte perquè es vegi atractiu i arribar a la població** que no està en contacte amb cap recurs ni servei municipal per tal d'ampliar l'abast del projecte.

Per saber-ne més...

Experiències similars

L'Escola de Noves Oportunitats El Llindar a Cornellà de Llobregat, els centres de noves oportunitats de les Terres de l'Ebre de la Fundació Gents, l'Escola de Noves Oportunitats de la Fundació Marianao a Sant Boi de Llobregat, l'Escola de Noves Oportunitats de La Garrotxa i l'Escola Municipal de Segones Oportunitats de Barcelona

Enllaços d'interès

Web del projecte (<https://www.viladecans.cat/ca/eno>) i videopresentació (<https://www.youtube.com/watch?v=9Pe2zFO-vr50&t=34s>).

13. El Prat: una experiència de política integral contra l'AEP

Context local i antecedents

El Prat de Llobregat és un municipi de 65.030 habitants situat al Baix Llobregat (Barcelona). Segons dades de l'Idescat (2019), la renda familiar disponible municipal és de 17,8 milers d'euros per habitant, 4 punts per sota de la mitjana catalana (18,2) i 11 punts per sota de la mitjana comarcal (18,9) (2021). Igualment, el nivell de formació assolida se situa, en un 51,2% dels casos, en la primera etapa d'educació secundària o en nivells inferiors, mentre que el 25,8% de la seva població ha assolit els estudis terciaris.

Històricament, el Prat de Llobregat ha estat referent en la lluita contra les desigualtats socioeducatives, en general, i específicament contra l'AEP. Tant és així, que en aquest recull de bones pràctiques locals s'ha seleccionat aquest municipi com a exemple de model integral d'intervenció contra el fenomen de l'AEP. El Prat actua des d'una clara voluntat política de forma transversal i genera mesures complementàries des de diferents àrees i serveis que permeten treballar amb efectivitat perquè l'AEP disminueixi. Concretament, el Prat disposa d'un PEE, un Pla local per a la prevenció de l'absentisme escolar i participa del Projecte Pilot de la NOE amb tots els elements que això comporta en termes de detecció i intervenció contra l'AEP. En aquesta línia, segueix un programa dedicat a les Noves Oportunitats Educatives que s'articula a través de diferents projectes: el Projecte de Mentoria Socioeducativa, el Projecte d'Orientació Educativa, el Projecte Bassa –d'acompanyament, orientació i suport a l'estudi– el Programa de diversificació curricular i el sistema d'Ajuts als estudis superiors.

D'aquesta manera, més enllà dels elements específics de cadascun dels programes que es desenvolupen des del consistori, en el seu conjunt configuren una línia política i estratègica que converteix el Prat en un municipi que fa dècades que aposta amb valentia i des d'una mirada integral per la lluita contra l'AEP.

Què, Quan i Com

Tal com s'ha avançat, el Prat de Llobregat és un municipi que realitza una actuació socioeducativa multisectorial i en xarxa. D'ençà de la seva recent incorporació al programa NOE, el municipi ofereix La Xarxa NOE, dotada de recursos addicionals i que aglutina dife-

---

El conjunt de programes que es desenvolupen des del consistori configura una línia política i estratègica valenta i integral en la lluita contra l'AEP.

---

rents professionals implicats per treballar amb el diagnòstic sobre l'estat de l'educació a la ciutat i, específicament, sobre el fenomen de l'AEP. Més concretament, a través del projecte de «Noves Oportunitats Educatives» han constituït un programa de ciutat amb l'objectiu de reduir l'abandonament escolar prematur a través d'un treball interdepartamental i transversal entre Educació, Joventut, Promoció Econòmica i Acció Social.

Aquest programa defineix un sistema d'acompanyament i orientació al jovent i ofereix la recollida i sistematització de la informació municipal al respecte. Així mateix, fa d'enllaç i ofereix el suport a professionals en el treball en xarxa i també du a terme el seguiment dels itineraris del jovent en risc d'AEP o que vol cursar recursos de noves oportunitats. En aquest sentit, el programa ofereix diferents recursos: el projecte BASSA (d'acompanyament i orientació), els diferents recursos de formació professional, ocupacional i PFIs, l'Escola d'adults, el Laboratori d'Orientació Laboral per a joves (LOL), el Projecte Singulars i el Programa SEFED del Prat²¹.

---

21 Tots aquests programes es poden consultar a la pàgina web del programa de Noves Oportunitats Educatives: <https://www.elprat.cat/persones/jovesprat/noves-opportunitats-educatives>

D'altra banda, el Prat disposa del Circuit de Noves Oportunitats Educatives, que inclou diverses mesures d'acompanyament i orientació a aquell jovent del municipi que finalitza l'etapa d'escolarització obligatòria amb dificultats. Des del Circuit es fa un acompanyament i seguiment individualitzat d'uns dos anys, independentment del recurs amb el qual tingui vinculació el jove en qüestió. Per a dur-ho a terme, s'estableixen espais de coordinació amb les professionals referents, tant als centres educatius de postobligatòria com amb les professionals referents de cada servei d'atenció al jove. És un servei que funciona amb una lògica de finestra única, ja que té la voluntat explícita d'evitar duplicitat de tasques i, alhora, garantir un fàcil accés al jovent.

Qui hi participa?

La Xarxa NOE del Prat està constituïda per totes les persones i recursos que treballen al municipi per a la prevenció de l'AEP i la creació de Noves Oportunitats: Serveis Educatius del Prat de Llobregat i Inspecció Educativa, Noves Oportunitats de Les Salines, Saó Prat, Fundació Main, Representació dels instituts i del PTT del Prat, la Diputació de Barcelona i les àrees d'Educació, de Joventut, de Promoció Econòmica i d'Acció Social de l'Ajuntament del Prat²².

D'altra banda, el seguiment que es desenvolupa des del Circuit es fa a través de l'Orientadora Professional Formativa per a joves del barri de Sant Cosme, i la Referent NOE per a la resta de joves de la ciutat. Tot i això, també hi col·laboren la comissió de Transició Escola i Treball, l'Oficina Municipal d'Escolarització i altres serveis o entitats d'atenció directa a joves, en tant que des d'allà es fan les derivacions al servei.

Els objectius

Els diferents programes esmentats s'adrecen a joves entre els 16 i els 24 anys amb dificultats socials, econòmiques i acadèmiques que tenen una necessitat clara d'orientació. El programa de Noves Oportunitats, doncs, s'articula a partir de tres objectius principals: 1) oferir suport a professionals en la creació de sinergies per potenciar els serveis de noves oportunitats del municipi; 2) acompanyar famílies i joves en els diferents itineraris i transicions vitals; i 3) apropar la realitat educativa i laboral del municipi a professionals, joves i famílies mitjançant la creació d'eines de comunicació.

---

²² Dins d'aquest engranatge, cal destacar la importància de la figura referent de la NOE que penja d'Educació, però actua assumint un rol molt transversal.

El primer èxit ha estat la capacitat per a dimensionar el fenomen i, per tant, de millorar i incrementar la detecció.

D'altra banda, el Circuit de Noves Oportunitats del Prat presenta l'objectiu de contribuir a la millora de la transició de l'ESO a la postobligatòria de l'alumnat en risc d'AEP, fer un acompanyament transversal per millorar la vinculació educativa i oferir recursos de suport perquè puguin construir un itinerari vital.

Assoliments i èxits dels programes

Es detecten cinc assoliments principals atribuïbles als programes i serveis articulats mitjançant el Programa de Noves Oportunitats Educatives del Prat: el primer èxit ha estat la capacitat per a dimensionar el fenomen i, per tant, de millorar i incrementar la detecció; en segon lloc, s'ha aconseguit augmentar l'eficiència per oferir recursos adequats pel que fa a l'orientació i suport des dels instituts gràcies al mètode de treball en xarxa; d'altra banda –i vinculat amb l'èxit anterior– s'ha assolit una clara millora en l'efectivitat de les intervencions segons les necessitats de cada jove; en tercer lloc, la transversalitat del servei i la lògica de finestra única han estat unes actuacions que han permès evitar la fragmentació i la descoordinació entre serveis; finalment, l'actuació transversal també ha estat clau per treballar evitant dinàmiques de «clientelisme» de cada servei, és a dir, entenent que els i les joves no són d'un servei o un altre, sinó que l'actuació ha de ser integral a nivell municipal i ha de perseguir una lògica de bé comú. D'aquesta manera, s'apela a tots els recursos i serveis com a agents que compleixen un rol propi d'aquest objectiu compartit i d'una problemàtica que afecta tota la ciutat, allunyant cada vegada més la lluita pels interessos particulars de cada servei.

Principals reptes de futur dels projectes

- **Trencar o redreçar les dinàmiques i afinitats preestablertes** entre recursos i serveis que impedeixen funcionar des d'una lògica transversal i una mirada integral d'objectiu comú. En aquest sentit, cal reforçar la idea que convé **deixar de banda els objectius i interessos particulars de cada servei**, per tal de treballar una problemàtica que és de ciutat i, per tant, derivar cada jove al recurs que sigui realment més adequat per a ell (sobretot entre aquells serveis privats que tenen interès a mantenir cert nombre d'alumnat).

- **Evitar la lentitud pròpia de la burocràcia de l'administració**, definint les competències i agilitzant tots aquells tràmits necessaris perquè tant els professionals com el jovent trobin la resposta a les seves necessitats.
- **Dissenyar el mètode d'avaluació** del programa com a objectiu prioritari de La Xarxa.
- **Perfilar les funcions** de les diferents comissions, recursos i serveis i **unificar criteris** en la línia d'una mirada que serveixi un mateix objectiu comú de ciutat i que permeti **arribar a tots els i les joves que ho necessitin** a través de l'ampliació de La Xarxa de detecció.

Per saber-ne més...

Experiències similars

Altres exemples de municipis que treballen de forma integral en la lluita contra l'AEP són Badia del Vallès, Manlleu o Barcelona.

Enllaços d'interès

Àrea d'Educació de l'Ajuntament del Prat: <https://www.elprat.cat/Educacio>
Programa Noves Oportunitats Educatives: <https://www.elprat.cat/persones/jovesprat/noves-opportunitats-educatives>

Lliçons apreses

Lliçons apreses

Les experiències municipals incloses en el recull d'experiències locals contra l'abandonament escolar prematur ens deixen un seguit de lliçons comunes al voltant de com prendre la iniciativa de forma decidida i compromesa. Així doncs, les experiències recollides al llarg del document no només tenen valor en si mateixes, com a possibles accions a readaptar i replicar en altres contextos locals, sinó que també ens permeten establir unes línies marc per a l'acció municipal en la reducció de l'AEP.

A continuació, i a tall de cloenda, es presenten algunes de les principals lliçons apreses a partir de les experiències derivades de l'acció local.

Primera lliçó: els municipis com a agents clau

Els municipis –i els diferents actors socioeducatius que els conformen– són un agent clau i central en la lluita contra l'AEP. Les potencialitats de les intervencions realitzades des de l'àmbit local són innumbrables. En conseqüència, és imprescindible que tant els municipis com els diversos agents socioeducatius i comunitaris del municipi (des de l'administració fins a la comunitat, passant per les entitats socials i empresarials i les organitzacions juvenils) treballin en xarxa i se sumin a la lluita per la reducció del fenomen i la millora de les oportunitats educatives de tots i totes. Al llarg del document són molts els exemples que indiquen com, des de la proximitat i el coneixement de la realitat territorial, es poden articular respostes significatives.

Segona lliçó: el reconeixement

De les evidències recollides s'extreu que sovint es tendeix a «menysvalorar» les actuacions executades des de l'àmbit local, especialment quan es planteja l'abordatge d'un fenomen tan ampli, complex i estructural com és l'AEP. No obstant això, els diferents eixos que articulen les dimensions d'acció (detecció, planificació, orientació, beques, diversificació i noves oportunitats) són clarament susceptibles a la intervenció municipal. Així doncs, actuar sobre alguna d'aquestes dimensions és, de forma indubtable, i independentment de què es faci des d'una lògica de la prevenció, intervenció o compensació, lluitar de forma directa o indirecta contra l'AEP. I en conseqüència, cal que aquesta acció sigui reconeguda com a tal.

Les experiències mostrades assenyalen la importància que estiguin emmarcades en un conjunt de programes i actuacions que es retroalimenten, generen sinergies i comparteixen objectius comuns.

Tercera lliçó: la mirada transversal i el treball interdepartamental

Un element comú que apareix de forma constant i transversal a les diferents experiències presentades és que perquè aquestes siguin efectives cal que estiguin articulades en el marc d'una aposta de ciutat/territori per a la millora de les oportunitats educatives i la reducció de l'AEP. Les experiències mostrades assenyalen la importància que estiguin emmarcades en un conjunt de programes i actuacions que es retroalimenten, generen sinergies i comparteixen objectius comuns. De la mateixa manera, la majoria d'experiències posen en valor la importància de desplegar accions que vagin en línia d'una «mirada» de ciutat fonamentada en el treball interdepartamental (Educació, Joventut, Promoció Econòmica i Serveis Socials, fonamentalment).

Quarta lliçó: impactes més enllà de l'AEP

El fet de desenvolupar mesures amb l'objectiu de reduir l'abandonament escolar prematur té beneficis que van molt més enllà de la reducció del fenomen, i en definitiva, beneficien el conjunt dels individus del municipi. La millora dels processos de detecció, l'establiment de mecanismes d'orientació i acompanyament, la transformació curricular en clau d'increment de la diversificació i el fet de disposar de recursos de reforç escolar, entre d'altres, són actuacions que milloren les oportunitats educatives de tothom, especialment de l'alumnat en situació de vulnerabilitat. I, per tant, constitueixen accions desitjables més enllà del mateix abordatge de l'AEP. En aquest sentit, aquest recull d'experiències posa de manifest la necessitat d'implementar avaluacions d'impacte dels programes de forma sistematitzada.

Cinquena lliçó: la voluntat política

En definitiva, podem concloure que la lluita contra l'AEP és una qüestió que apel·la fonamentalment a la voluntat política. Els municipis que es recullen al document es caracteritzen, dins de la seva àmplia heterogeneïtat demogràfica, social i de recursos, per haver realitzat una aposta ferma per la reducció de l'AEP i l'increment de les oportunitats educatives. Aquest fet ha de servir per encoratjar altres municipis a seguir els seus passos i entomar amb responsabilitat l'abordatge del fenomen al seu context local. Si bé és cabdal que les administracions supramunicipals assumeixin la responsabilitat pertinent i executin les competències necessàries per garantir un escenari de lluita contra l'AEP, les polítiques municipals poden jugar un rol central a l'hora d'ajudar a mitigar la xacra que suposa l'abandonament escolar prematur al nostre país.

PLATAFORMA
ZERO
ABANDONAMENT

MUNICIPIS QUE NO ABANDONEN